

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra sociální pedagogiky

Tetování jako aktuální trend v současné době

Bakalářská práce

Autor: Kateřina Liepoldová
Studijní program: B 7507 Sociální pedagogika
Studijní obor: Sociální pedagogika se zaměřením na etopedii
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Petra Kalibová

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ

Pedagogická fakulta

Akademický rok: **2014/2015**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina Liepoldová**
Osobní číslo: **P121481**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika se zaměřením na etopedii**
Název tématu: **Tetování jako aktuální trend v současné době**
Zadávající katedra: **Katedra sociální pedagogiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í:

Tématem mé bakalářské práce je Tetování jako aktuální trend v současné době. Celou práci rozdělím do dvou částí, na teoretickou a výzkumnou. První část se bude zabývat teoretickou stránkou, ve které v první řadě zmíním historii tetování. Různé metody a styly tetování. Dále budu pokračovat do současnosti, kde stručně rozeberu pohled na vězeňské tetování a budu se zabývat bližším vztahem mladé generace k tomuto fenoménu. Druhá část se bude skládat z terénního výzkumu, který bude probíhat po Pardubickém kraji. Použiji jednu metodu výzkumu na dvě rozdílné skupiny respondentů. Za výzkumnou metodu jsem zvolila rozhovor. První skupinu respondentů budou tvořit tatéři a druhou mladí lidé, kteří mají úzké spojení s tetováním. Cílem bakalářské práce je zjistit, zda dnešní mládež tetování vnímá jako nový trend doby.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce:

Seznam odborné literatury:

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. et Mgr. Petra Kalibová

Katedra sociální pedagogiky

Oponent bakalářské práce:

Mgr. Iva Junová, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce:

7.1.2014

Termín odevzdání bakalářské práce:

7.1.2016

L.S.

doc. PhDr. Pavel Vacek, Ph.D.

děkan

Mgr. Iva Junová, Ph.D.

vedoucí katedry

dne

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucí práce a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

podpis autora práce

Poděkování

Ráda bych své poděkování věnovala vedoucí práce Mgr. et Mgr. Petře Kalibové za její nekonečnou trpělivost a rady, které mě tolik obohatily. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu a víru ve mně samotnou. Můj vděk patří i všem respondentům, kteří byli ochotni podělit se o své zkušenosti. V neposlední řadě bych velké díky chtěla věnovat autorovi Martinu Rychlíkovi, jehož díla mi pomohla formovat tuto práci.

Anotace

LIEPOLDOVÁ, Kateřina. *Tetování jako aktuální trend v současné době*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2015. 65 s. Bakalářská práce.

Tématem mé bakalářské práce je Tetování jako aktuální trend v současné době. Celou práci rozdělím do dvou částí, na teoretickou a výzkumnou.

První část se bude zabývat teoretickou stránkou, ve které v první řadě zmíním historii tetování. Různé metody a styly tetování. Dále budu pokračovat do současnosti, kde stručně rozeberu pohled na vězeňské tetování a budu se zabývat bližším vztahem mladé generace k tomuto fenoménu.

Druhá část se bude skládat z terénního výzkumu, který bude probíhat po Pardubickém kraji. Použiji jednu metodu výzkumu na dvě rozdílné skupiny respondentů. Za výzkumnou metodu jsem zvolila rozhovor. První skupinu respondentů budou tvořit tatěři a druhou mladí lidé, kteří mají úzké spojení s tetováním.

Cílem bakalářské práce je zjistit, zda dnešní mládež tetování vnímá jako nový trend doby.

Klíčová slova: tetování, kultura, symboly, mládež, motivace

Annotation

LIEPOLDOVÁ, Kateřina. *The tattoo as the current trend in the present*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2015. 65 pp. Bachelor Degree Thesis.

The topic of my bachelor's thesis is The tattoo as the current trend in the present. The whole work will be divided into two main parts, theoretical and empirical.

The first part will deal with theoretical aspects of tattoo, especially its history, different methodologies and styles. Furthermore will be mentioned the view of present time, where I will discuss briefly look at prison tattoos and I will deal with the young generation closer relationship to this phenomenon.

The second part will consist of terrain research, which will be done in Pardubice region. I will use one investigation method to two different groups of respondents. For experimental method I chose interview. The first group of respondents will form the tattoo artists and other young people who have close links with tattoos.

The aim of this work is to determine whether the today's youth really perceives tattoo as a new trend of the present day.

Keywords: tattoo, culture, symbols, youth, motivation

OBSAH

ÚVOD	10
1 Tetování.....	11
1.1 Vymezení a vznik pojmu tetování	11
1.2 Teorie technik a způsobů tetování	12
1.3 Historie tetování	13
1.4 Základní styly motivů	23
1.5 Funkce tetování a motivace ke zdobení těla	27
1.6 Socio-kulturní vzhled.....	32
2 Tetování jako aktuální trend v současné době	36
2.1 Související pojmy.....	36
2.2 Výzkumný vzorek	37
2.3 Výzkumné otázky	41
2.4 Analýza dat a kategorie.....	43
2.4.1 Vztah k tetování.....	44
2.4.2 Motivace	45
2.4.3 Seznámení se s tetováním.....	48
2.4.4 Tetování a životní styl.....	49
2.4.5 Pohled společnosti	50
2.4.6 Pohled rodiny.....	51
2.4.7 Finance	52
2.4.8 Nejčastější motivy	53
2.4.9 Tetování jako droga	55
Diskuze.....	56
ZÁVĚR	60

SEZNAM UŽITÝCH ZDROJŮ	62
-----------------------------	----

PŘÍLOHY

ÚVOD

Tetování je téma, o kterém se diskutuje po celém světě. Existuje několik úhlů pohledů, kde jeden ho vnímá jako tělesnou ozdobu a jiný jako roky ustálené stigma psance. Každá kultura, každý věk se liší. V jednom se ale shodnou. Tetování funguje jako mapa dané kultury a tělo jako záznamový arch.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na tetování jako na aktuální trend doby. Z tetování se stává prvek, který není již jasně řazen pouze do jedné skupiny, nýbrž se rozvíjí a modernizuje a obohacuje každou společenskou vrstvu. Tudiž i mladá generace lidí je tímto fenoménem zachváčena. Tetování je natolik rozšířené, že se objevuje veřejně i v mediálních prostředcích, dokonce i na školách. Pro práci sociálního pedagoga je tedy podstatné tomuto fenoménu věnovat pozornost, jelikož se mezi jeho obdivovateli objevují čím dál mladší jedinci. V rámci teoretických východisek mě zajímal pohled dnešní mládeže a tatérů na tatuáž jako trend.

Dnes i v minulosti tím člověk vyjadřuje své postavení, svou víru. Skrz tetování lze poznat osobnost člověka. K jaké skupině náleží, co je mu drahé, co odsuzuje, apod... Tetování tvoří identitu jedince. Stává se její součástí. Podporuje ji a doplňuje. Díky tomu si tatuáž získala pozornost psychologů či psychiatrů. Pomáhá jim blíže poznat daného jedince.

Funkce i motivy tetování se prolínají. Najít své místo a dát ho všem jasně na zřetel spolu úzce souvisí. Ukázat světu, že jedinec vyniká nad ostatními, je podvědomé chování. V dnešní době se jedinec touží odlišovat. Vyhledává odlišnost.

Cílem této práce je zjistit, jakou roli tetování v životě mladého jedince zaujímá, jaké motivy ho k aplikaci vedou a zda se s přibývajícím věkem mění jeho pohled na tetování. Výzkumné šetření bude provedeno formou rozhovorů se subjekty ze dvou skupin. První skupinu tvoří 5 osob, které se tímto řemeslem živí, tzv. tatéři. Druhá skupina je složena z 5 mladých jedinců, kteří se nechali tetovat. Výzkum je soustředěn do Pardubického kraje.

1. Tetování

„A vždycky se objeví nějaký Prométheus, snaží se ukrást oheň a hle – kulturní dějiny lidstva! Vida – v případě tetování –, stačilo pouhé zjištění, že se pod kůží udrží pigment.“ profesor Vladimír Franz. (RYCHLÍK, 2014, s. 9)

Teoretická část této práce se věnuje úvodu do tématu tetování. Vymezuje stručný vznik pojmu z pohledu různých kultur, jeho definici a funkce. Dále je zde představena historie tetování. Jak se tetování měnilo napříč časem a prostorem a jak měnila společnost svůj pohled na něj.

1.1. Vymezení a vznik pojmu tetování

Podle Rychlíka (2005, s. 9) tetování *„označuje trvalé a barevné porývání kůže“*. Tetování je ozdoba jedince, která je uměle vytvořená člověkem. Podle Ottova slovníku naučného (2002, s. 295) je tetování *„zvyk rozšířený téměř u všech národů, který záleží v tom, že kůže lidská ozdobuje se výkresy rázu ornamentálního neb symbolického“*.

V jedné z novějších encyklopedií, Encyklopaedia Britannica (2007), je tetování popsáno jako *„stálá a neodstranitelná kresba či ornament vytvořený na těle vpravením barviva pod kůži nositele“*. Poškozením kůže, do které se vmísí barvivo, a jejím následným zhojením, se tetování stává trvalou součástí těla. Hart a Hartlová (2000, s. 620) tetování definují jako *„zdobení kůže vpichováním barvy, čímž vznikají trvalá vyobrazení“*.

Obecně tedy můžeme tetování pojmenovat za trvalý zásah do těla, který se trvalým stává poškozením pokožky a jejím zhojením. Jizvy s barvivem pak zobrazují daný motiv.

Pojem tetování se rozšířil po světě zejména po zámořských objevech. Tetování tedy v knihách lze nalézt pod různými názvy. Pro české názvosloví je typický pojem „tetováž“. Velmi podobné obecně známému názvu. V minulosti se také původně hovořilo o „tetotování“. Dalším synonymem tetování je „tatuáž“. Celosvětově známým názvem a používaným v každé zemi, včetně v České republice, je pojem „tattoo“.

Pojem převzatý z angličtiny se původně psal také jako „tattoo“.

V ostatních zemích má tetování specifický význam. V Malajsii je tetování označováno jako „tatu“, což je výraz pro „ránu“. Tahitský výraz „tatau“ znamená „označování“. Velmi podobný samojský výraz „tautau“ se překládá jako „kreslit“. Původní nářečné označení pro tetování se zachovalo pouze v Japonsku pod pojmy „irezumi“, „horimono“, „šisei“ (RYCHLÍK, 2005, s. 27)

V souvislosti s tetováním mluvíme také o mutilaci či skarifikaci. V medicíně tyto pojmy vymezují chirurgický zásah do lidského těla. Obecně je mutilace známá jako zmrzačení (HARTL a HARTLOVÁ, 2000, s. 330).

1.2. Teorie technik a způsobů tetování

Tetování lze dělit na základní 3 typy podle vzniklého nánesu. Černé čili tmavé, polychromové čili vícebarevné a skarifikace čili jizvové. Poslední typ tetováže se nejvíce vyskytuje mezi lidmi s tmavou barvou kůže. Aby se jizvy ještě více zvýraznily, přidávají se do barviva rostlinná vlákna nebo dráždicí směs (RYCHLÍK, 2005, s. 27).

K tetování se dříve používalo cokoli ostrého. Mušle, trny, kosti, různá dlátka a ostří nožů. Barvu, která byla do ranek nanášena, nacházeli všude kolem. Využívali prach, saze, hlínu, atd... Různé způsoby tetovacích technik mají však jediný cíl, zanést pigment nastálo pod kůži.

Jedním ze zajímavých způsobů je propichování jehlou a nití. Typické zejména pro severské oblasti. Po vpichu, díky obarvené niti, zůstane v kůži inkoustová tečka. Množství teček pak společně tvoří celistvý obraz. Maorští obyvatelé, asi nejznámější představitelé tetování, používali ostré kostěné dlátko.

Barevná tetování jsou záležitostí spíše moderní doby. V historii, kde se barevná tetování začínala šířit, jím bylo Japonsko. Na území Japonska má tetování bohatou minulost. Staří japonští tatéři používali sadu jehliček spojenou do dřevěné rukojeti. Nejčastější barvou pak bylo červeně rudé indigo.

Dnes tatéři tetují pomocí strojku s ostrou jehlou na konci. Patent na tento výrobek získal americký občan Samuel O'Reilly v roce 1891 (RYCHLÍK, 2005, s. 29).

Jako barvivo se užívá speciální směs inkoustu.

1.3. Historie tetování

Tetování se velmi dlouho vyvíjelo a rozvíjelo. Měnily se motivy a techniky, kterými se tetování praktikovalo. Měnil se i pohled společnosti na tento fenomén.

Velmi dlouhou dobu bylo však tetování nedílnou součástí kmenových rituálů. V primitivních národech se rituální tetování dodržuje dodnes. Spojení člověka s přírodou se vtiskuje do všeho kolem nás. Snaha člověka být přírodě co nejbliže je vidět v architektuře, keramice, obrazech, apod... O spojení těla a duše, člověka a přírody se lidé pokoušeli mnoha způsoby. Skrz tatuáž jako jedním z nich.

Během rituálů nebyl důležitý jen samotný výsledný motiv, ale vše kolem. Nástroj, kterým byl dotčený tetován, řeč, která byla pronášena, způsob, jakým se tatuáž prováděla. Na vše byl kladem pečlivý důraz. Na konci nástavce od nástroje byla velmi často upevňována soška bůžka, kterému bylo tetování věnováno. Z této sošky dotyčný čerpal sílu a byl jí ochraňován a poháněn. Zároveň měla soška na konci nástroje i praktičtější využití. Ulehčovala práci tehdejšímu tatérovi. Díky své váze zanechávala silnější linie a lépe stínovala danou oblast těla. (FIKSA, 2011, s. 4)

V úvodu kapitoly o historii tetování je podstatné zmínit nejznámější nález potetovaného muže, který je po celém světě slavný jako Ötzi. Své jméno získal podle místa, kde byl v roce 1991 nalezen (RYCHLÍK, 2014, s. 33). Tento muž je reálným důkazem, že tetování patří k trvalému zdobení těla, které se zachová i několik let po smrti. Ötziho stáří se datuje okolo 5000 let.

Staré Řecko a Řím

V tomto období bylo tetování užíváno k označování otroků a trestaných lidí. Tetování tedy již na první pohled mělo odlišit obyvatele nižší vrstvy od ostatních. Takové „značkování“ se odborně nazývá stigma (Ottův slovník naučný, 2002, s. 128).

Ve Starověku a poté i ve Středověku se kladl veliký důraz na víru, kterou jedinec vyznává. V Řecku ani v Římě ale podobné zveřejňování víry neuznávali. Přesto se objevovaly například symboly ochrany na tělech otroků.

Střední Amerika

Původními obyvateli, kteří se nechávali typicky tetovat, jsou Mayové. Byli výrazně zdobeni různými motivy, jak na těle, tak na obličeji.

Mayské ženy se nechávaly tetovat jemnějšími motivy než muži. Oblast prs byla vždy čistá, vhodná pro kojení. Od pasu nahoru byly však pokryté tetováním.

Tetování si aplikovali řeznými rankami. Do ještě živé rány vetřeli saze a nechali ji zahojit. Krásně zčernalé zjizvení tak vydrželo celý jejich život. Další možností, jak se tehdy tatuáž praktikovala, byl obrácený postup již zmíněného způsobu. Nejdřív tělo pokryli barvou (sazemi či prachem) a teprve poté do něj řezali. Barvivo spolu s krví vytvářelo cílené motivy.

Jelikož byl tento způsob zdobení velmi bolestivý, řezaly se ranky po malých částech. Tetování také díky prožité bolesti bylo považováno za projev odvahy, nebojáctví a úcty. V horších případech, které byly však běžnější, kvůli tetování trpěli obyvatelé různými nemocemi. Často rány hnisaly a vytvářely infekci, která se rozšiřovala po celém těle. I přesto však se obyvatelé Střední Ameriky posmívali těm, kteří takto zkrášlení nebyli.

Jižní Amerika

Právě v této části země jsou k nalezení nejstarší důkazy o vzniku tetování ve velkém kontinentě. Týká se to starých mumií, které se vyskytovaly v Chile a v Peru. Nejstarší mumii ze všech se odhaduje věk stáří až 9000 let. Na jejich tělech se po mumifikaci udržely černé a červené značky. (RYCHLÍK, 2014, s. 66)

V Jižní Americe, zejména v neprostopné oblasti Amazonie, stále žijí staré kmeny. Původní obyvatelé věří v jejich spojení s bohy a hlavně s přírodou. Tetování, kterými jsou zdobeni, značí mnoho. Od činů, které vykonali, přes výhry, kterých dosáhli, až ke změnám v jejich životě. Tetováním vyjadřují své duševní stáří, první menstruaci nebo první ulovené zvíře. Tetování také přisuzují magické účinky. Věří, že je magické motivy ochrání. Rychlík (2014, s. 72) uvádí, že „*na těle existují části, které jsou náchylnější k ataku nadpřirozených sil*“. Jedná se o ústa, nosní dírky, oči a uši. Proto se v některých kmenech jedinci nechávají tetovat hlavně okolo těchto částí.

Z této oblasti pochází také zajímavý způsob tatuáže. Původní obyvatelé si nechávali tetování do kůže „všívat“. Tělo si obarvenou nití zdobili geometrickými tvary, ptáky, rybami a dalšími přírodními motivy.

Severní Amerika

Tetování v Severní Americe je opět více přisuzováno spíše indiánům, protože staré kmeny se více zaměřovaly na viditelné ukázky úcty a uznání. Nejrozšířenějšími motivy jsou motivy pocházející z přírody. Symboly jejich totemů jako například medvědi, havrani nebo velryby. I zde původní obyvatelé věří v magické účinky tetování. Mělo je chránit nejen před zlými silami, ale také před nepřáteli v bojích.

Muži byli tetováni skoro po celém těle. Tetování se rozprostíralo od krku, přes ramena, prsa a záda. Zasahovalo až na přední část stehů a na kolena. U žen se dávalo přednost tetováním na prsou, ramenou, předloktí a na zadních stranách ruky. Dále měly potetované obě nohy od stehů až ke kotníkům. Obě pohlaví mají společná tetování po obličeji.

Tetovalo se veřejně a tatérem se stávali hlavně muži. Indiáni praktikovali něco jako lokální anestézii, kterou získali z léčebných bylin. Kromě černých sazí jako barvivo používali také červeň. Před samotným procesem si motiv tatér nejdříve předkreslil a poté vpichoval pomocí nástavce s jehličkami na konci.

Inuité

Inuité jsou nejznámějšími eskymáckými obyvateli arktické země. Inuité tetováním znázorňovali vše. Skrz tatuáž přisuzovali životu i smrti, výhře i prohře svůj význam. V jejich kmeni existovalo i tzv. pohřební tetování, kterým se mrtvý vyprovázal na posmrtnou cestu (RYCHLÍK, 2014, s. 88). Díky magickým účinkům tetování věřili, že jim tento způsob zdobení pomůže při lovu zvěře. Bude působit jako vábnička a přiláká k nim tuleně, polárního medvěda nebo velryby.

I v této kultuře se tatuáž prováděla šitím. Vpichy měly pro obyvatele severských zemí léčebné účinky. V této části práce se již hovořilo, že si Eskymáci nechávali tetovat

oční víčka pro lepší zrak.

Inuitskými tatéry byly hlavně starší ženy z kmene. Díky svým bohatým zkušenostem se šitím oděvů a obutí i precizně všívaly tetované motivy.

Japonsko

Japonsko lze považovat za jednu ze zemí, kde tatuáž nabírá nerozmanitějších poměrů. Dnes je známé především tetováním mafie. Dříve se kořeny tetování nacházely především v nejnižších a nejprostších kruzích, jako byly prostitutky, kejklíři a trestanci. Označování trestanců a šlechticů, kteří odmítli spáchat tzv. harakiri, se dochovalo až do 17. století (RYCHLÍK, 2014, s. 115).

V současné době patří japonské tetování k největším uměleckým zážitkům. Přešlo od cejchování k váženému a celosvětově uznávanému zdobení těla. V Japonsku pro tetování existují typické pojmy. Obecně je tetování známé jako tatuu, což je označení, které vzniklo z anglického slova tattoo a které se ve společnosti často užívá. Japonské pojmy jako irezumi a šisei označují menší tetování, které je zaměřeno na určitou část těla, tj. lokální tetování. Další známý pojem horimono se používá pro velkoplošné tetování. Menší tetování bývají jednobarevné, hlavně černé. Celoplošné tetování je mnohem působivější a také náročnější na provedení. Bývá vícebarevné a mnohem komplikovanější. Proces tetování horimono, tzv. vypichovaného uměleckého díla, prochází třemi fázemi. Je to fáze náčrtu, stínování a dobarvování (RYCHLÍK, 2014, s. 119).

Motivy tetování jsou inspirovány z historie a japonských legend. V celoplošných tetováních hrají hlavní roli draci. Základní užívanou barvou je černá. Ta je doplňována o červenou, hnědou, žlutou a zelenou. V současné době se spektrum používaných barev rozšířilo o mnoho dalších. Navzdory všemu se však v moderní době udržel tradiční nástroj, kterým se tetování zpodobňovalo. Někteří tatéři stále rádi tetují pomocí dřevěného či bambusového nástavce s ocelovými jehličkami. Nástroje se lišily šířkou jehliček. Slabší se používaly na kontury a silnější na vybarvování. Tatér si jednou rukou napínal kůži a druhou obrazec vydlobával.

V současné době je Japonsko známé především tetováním mafie, známé Jakuzy. Tetování označuje příslušníky mafie a jejich postavení v hierarchickém řazení.

Znázorňují se jím jejich činy, jejich odvaha, síla a mužnost (Japanese tattooing, online).

V souvislosti s japonskou tatuáží je vhodná kniha od Sandyho Fellmana *The Japanese Tattoos*, která popisuje japonské tetování a zobrazuje různé motivy. Například Sedm bohů, draky, červeného kluka, lvího psa a další mystické postavy. Každý motiv má svůj vlastní význam, který je v této knize dokonale popsán.

Indonésie

Indonésie je oblast, která se rozprostírá na jihu od Asie a zahrnuje mnoho ostrovů dohromady. Bohatou historií a zkušeností s tatuáží třetí největší ostrov světa, Borneo (RYCHLÍK, 2005, s. 135). Borneo je zajímavé právě svými obyvateli, kteří tradiční tatuáž stále vyznávají. Takzvaní Dajakové „lovci lebek“, jsou původními domorodci, kteří tvoří převážnou většinu obyvatelstva ostrova. Jejich život a jejich kultura je prakticky nedotčena civilizací, proto i pro náhled do historie tetování je podstatné tuto zemi zmínit.

Označení obyvatel Dajaci je souhrnný název pro více jednotlivých kmenů a tatuáž se lišila hlavně v detailech. Všechny kmeny ale pevně dělily tetování mužů od tetování žen. Každé pohlaví mělo své striktní pravidla, jak se nechat ozdobit. Pro muže byl typický lov lebek, proto i jeho přenesení na tělo mělo své opodstatnění. U žen byla na druhou stranu důležitá jejich osobnost. Tetováním si zvýrazňovaly svou vnitřní krásu, ukazovaly jím svou vyspělost, atraktivitu a zručnost v domácnosti. Všechny motivy měly být dokončeny předtím, než dívka otěhotněla. Proces začínal v brzkém věku, protože jeho konání bylo pro danou dívku velmi bolestivé. Tatuáž také rozlišovala jedince uvnitř kmene. Značilo se jím jeho postavení a zásluhy. Jedinci, kteří se v hierarchii pohybovali na vyšších místech, měli tetování bohatší a mnohdy kvalitnější.

Zajímavostí tetování v Borneu jsou samotní tatěři. Byly jimi především ženy. Funkce tatéra byla většinou dědičná, ale způsob, jakým se tatuáž praktikovala, měl ještě hlubší kořeny. Tradičními nástroji bylo kladívko a nástavec s jehličkou. Výsledný motiv nejdříve vyrobil řezbář jako dřevěný vzorník. Vzorek se poté vtlačil do kůže a tetování se podle toho vytvářelo (RYCHLÍK, 2005, s. 138). K nejčastějším motivům patřil pes, škorpión a drak. Ty se většinou zobrazovaly na vnitřní stranu stehén. K dalším známým

motivům se řadí kruhové ornamenty, které jsou i v dnešní době velmi populární. Stejně jako v jiných kmenech i zde na Borneu lidé věřili a věří v léčebné a magické účinky tetování. Tatuáž má totiž význam i pro jejich posmrtný život. Bez tetování jedinec nemůže vstoupit na druhou stranu.

Marshallovy ostrovy

Marshallovy ostrovy jsou součástí Mikronésie a rozkládají se ve střední části Tichého oceánu. V Mikronésii jsou běžné tři způsoby zdobení těla. Prvním je klasická malba na tělo, tzv. bodypainting, druhým způsobem je pigmentové tetování a třetím je skarifikace, což je tetování pomocí jizev. Na Marshallových ostrovech jsou běžné zejména poslední dva jmenované způsoby (SPENNEMANN, 2007, s. 2).

Motivy jsou inspirovány prostředím původních obyvatelů, což je hlavně moře. Objevuje se znázornění mušlí, krabů, různých forem vody, ryb a jiných mořských živočichů. Obrazce nejsou příliš propracované jako u jiných kmenů, ale stále zůstávají zajímavými a originálními. Liší se hlavně svou velikostí. Jednotlivá tatuáž se skládá z malých kroužků či teček. Typickými barvami je černá a modrá.

Tetování na Marshallových ostrovech je úzce spjaté s duchovním světem. Ten je ale jiný pro muže a jiný pro ženy. Mužské tetování je podstatně rozsáhlejší než ženské a dohromady vytváří představu, že má na sobě muž rytířskou kroužkovou zbroj (SPENNEMANN, 2007, s. 46). Mužské tetování se rozprostírá od ramen, přes hrud', hýždě, až na stehna. Nechat si ozdobit tvář a paže nebylo dovoleno běžným obyvatelům, pouze náčelníkům. Ženské tetování je oproti mužskému značně omezeno. Na těle se zdobí jen oblast ramen, paží, nohou a prstů.

Během procesu zdobení byl podstatný i samotný rituál. Posvátné domy společně s hymnou, která byla pronášena, tvořily součást obřadu tatuáže. Tradičním nástrojem pro tetování byla teslice, která byla vyrobena ze dřeva či bambusu spojená v horní části s kostěnými zoubky, a dřevěná palička. Dříve se ještě pomocí peří mořských ptáků kreslily náčrty, bez kterých by tetování nebylo kompletní.

Tetování není spjaté pouze s duchovním světem, rozlišuje také postavení jedinců v kmeni a zaznamenává jejich skutky. Původní obyvatelé také věřili v léčebné - preventivní účinky tatuáže. Domnívali se, že brání stárnutí a tvorbě vrásek

(SPENNEMANN, 2007, s. 116).

Polynésie

Polynésie, která patří do Oceánie, je v podstatě kolébkou tatuáže. Polynésie se také překládá jako Mnohoostroví (RYCHLÍK, 2005, s.74). Její součástí je například Nový Zéland či Markézské ostrovy.

V Polynésii se tetování stalo součástí všech společností a zachycovalo veškeré dění v kultuře a v životě jedince. Tetováním se dal rozpoznat statut jedince, jeho příslušnost k danému kmeni. Postavení tatérů se rovnalo postavení kněží, takže i samotný proces měl nádech posvátného rituálu. Obyvatelé věřili, že jejich duch je propojený s tetováním na jejich těle. Věřili, že jeho energie proudí skrz tatuáž (Introduction of Polynesian Tattoo History, online).

Obecně tradičním nástrojem, který v obdobných provedení využívaly všechny kmeny, byl kostěný hřebínek s hroty. Hroty se namočily do barviva a dřívkem, kterým se na hřebínek poklepávalo, se vytvářel tlak na kůži. Všeobecně rozšířenými motivy byly souměrné, geograficky orientované tvary černé barvy. Pro staré kmeny jsou typické pojmenování tetování jako *tattoo* a *tatou*. Obě označení se díky zámořským objevům doneslo do všech koutů světa a získalo mnoho dalších slovních modifikací.

Markézské ostrovy

Markézské ostrovy, které se rozprostírají na východě Polynésie, vynikají estetickou stránkou tetování. Rychlík tetované Markézany dokonce označuje za mistry v tzv. „*zabalení se do obrázků*“ (2014, s. 132). Obyvatelé byli doslova ozdobeni od hlavy až k patě, po celém těle včetně palců u nohou a ušních boltců. Díky celoplošné tatuáži se zdála být kůže u mužů mnohem tmavší než u žen nebo u dětí, které se tetovat vůbec nenechávaly. Ženské tetování se zaměřovalo pouze na ruce a nohy. Výjimečně si ženy zdobily uši a okraje úst. Oproti tomu mužské tetování zasahovalo na většinu částí těla. V některých místech naopak se nechávala čistá kůže, aby celé tetování více vyniklo. U mužů se s tetováním začínalo již v pubertě.

I na Markézských ostrovech měl tatér vysoké postavení. Jeho umění patřilo k jednomu ze společensky důležitým činnostem. Sám tatér procházel několika lety učenskému školení. Poté jako zkušený umělec si k sobě důkladně vybíral vlastní

asistenty, kterým své dovednosti předával.

Pro Markézany je typický vyhraněný styl v tetovaných motivech. Zde se obyvatelé soustředili výhradně na geometrické tvary jako na spirály, kruhy či různé linky, apod... Jako barvu dřívě užívali popel z ořechů, který smíchali s vodou a olejem.

V současné době je tetování na Markézách stále stejně významné jako v historii. I pro mladé obyvatele se každý motiv stal důležitým důkazem jejich existence. I dnes se tatěři a tetování vracejí k tradičním způsobům tatuáže.

Nový Zéland

Nejvýznamnějšími představiteli tetování jsou bezesporu Maori, původní obyvatelé Nového Zélandu.

Spojení této kultury s tatuáží je známé pro celou moderní společnost. Maorové se vyznačují především tetováním jejich tváře, zvaným moko (RYCHLÍK, 2005, s. 102). Maorové si také zdobili hýždě a nohy až ke kolenům. Tvář byla a je tím nejzajímavějším a precizně propracovaným symbolem identity. Typickými motivy pro Maori byly spirálovité kruhy, které lemovaly líce, bradu, ústa a oči. Bývaly znakem urozenosti. Každá ozdobená část vypovídala vlastní symbolický význam. Tetování na vrcholu čela znamenalo hodnost, nad pravým a levým obočím pozici jedince, pod pravým a levým okem rodinné vztahy a historii. Tetování, které se táhlo od lícních kostí až k uším, značilo manželství. Prostor od obočí, přes nos, až k ústům symbolizoval podpis daného jedince. Oblast pod ušima byla oblast pro označení zaměstnání. Tetování v okolí brady vyjadřovalo sílu a moc.

Důležité je také oddělit tetování mužů od žen. Mužské moko bylo důležité i v boji. Mělo nepřátele zastrašovat a také působit jako maskování. Moko vyjadřovalo osobnost jedince a odlišovalo ho od otroků. Tetovali se většinou černomodrými ornamenty (ROBLEY, 2008, s. 16). Ornamenty na tvářích se značně lišily. Vyjadřovaly vlastní osobnost každého jedince. Zatímco tetování na hýždích měli všichni totožné. Tvořila ho pravidelná linka spirály, která začínala co nejvíce u středu. Tak spirála pokryla větší část kůže. O maorské moko nemohl požádat kde kdo. Dbali na to zejména náčelníci a bojovníci. Aby se maorské moko stalo trvale viditelným, museli si jedinci vytrhat vousy i s kořínky. Už jako mladí toužili Maorové po tetování. Cítili se tak

nebojácnymi a pŕitaŕlivějšími pro ŕeny.

ŕenské moko se zaměŕovalo hlavně na oblast kolem úst a brady. Modré tetování vyjadŕovalo nejvyšší projev krásy. Podobně jako muži musely i ony projít téměř smrtícím procesem bolestné tatuáže. Opět se tetování neomezovalo pouze na oblast obličeje. ŕeny si mohly nechat ozdubit i hrud', hýždě či stehna.

Stejně jako jiné staré kultury i kultura Maorů měla blízký vztah k jejich pŕedkům, k pŕírodě a k duchům. Rituální pojetí samotné tatuáže se skládalo z různých obŕadů a prozpěvovaných hymen. Během tvorby také existovaly jistá pravidla a omezení, kterými se jedinec musel řídit. Nesměl jíst tuhous stravu, takže jedinci podávali kašovité jídla. Velmi opatrně, aby se nedotkli bolavých míst. Tabu byl i sexuální život.

Tradičními nástroji, které se užívaly dŕíve, bylo dlátko vyrobené z kostí či mušlí a palička. Paličkou se tlouklo do dlátka, které se svými záhyby zarývalo až tři milimetry pod kůži (ROBLEY, 2008, s. 43). Teprve poté se do kůže vmasírovalo barvivo. Směs barviva tvoŕila šŕáva z rostlin a spálený popel. Tatuáž praktikovali pŕedevším muži. Ale tetovat mohli i otroci. A ti nejzručnější se později stali svobodnými. Sami ale podobné zdobení tēla měli zakázané. Tatēr zastával ve vesnici významnou funkci a jeho pozice byla nedotknutelná. Byl uznávaným a respektovaným členem kmene.

V současné době se s tetování obličeje u maorské kultury stále vyskytuje. Čím dál více se ale stává unikátní záležitostí. Tento proces, i za použití mechanického strojku, je nesmírně bolestivý a zdlouhavý. Jedinec má pocit, ŕe mu hoŕí celá tvář. Proto se tetuje postupně. Celé dēní tak může trvat i několik dní.

Soudobé tetování

Velký rozvoj tetování v Evropě se dělí do dvou větších etap. Tzv. první a druhá renesance tetování (RYCHLÍK, 2005, s. 10).

První renesance se datuje počátkem 18. století. Fenomén tetování se vrací hlavně díky zámoŕským objevům a námoŕníkům. Ti si z cest pŕiváželi nové kresby na tēle. Pro ostatní obyvatele netradiční. Také díky popularitě těchto cest do neznámých vod se rozšířily motivy náležící zejména samotné subkultuře námoŕníků.

Postupem času se tetovacím rájem staly Spojené státy americké. Tatuáž zde

nabyla takové šířky, že někteří jedinci za kvalitní práci byli ochotní zaplatit tučné peníze. Tento fenomén nezasáhl pouze velký kontinent, ale také Evropu. Například ve Francii byly mladé dívky tímto zdobením natolik posedlé, že tetovací studia stála hned vedle obchodů se šperky. V Anglii byl zase v roce 1922 vydán zákon o zákazu tetování dívek mladších 21 let (RYCHLÍK, 2005, s. 220). Po druhé světové válce přišel útlum pro tatuáž. Ta byla spojována s cejchováním Židů v koncentračních táborech.

Druhá renesance tetování se obnovuje až v 60. a 70. letech 20. století. Tato etapa trvá dodnes. Je charakteristická novými vylepšeními a modernizováním samotné praxe. Rozšířilo se spektrum barev a změnilo se i složení tetovací směsi. Dnes se používají nezávadné práškové barvy. Změnil se také pohled společnosti na tetování. Rozrůstá se funkce estetická a tetování se ve společnosti více prosazuje jako umění.

Rozdíl mezi minulostí a současností je nejen v provedení, ale také v bezpečnosti. Díky mechanickému strojků je zamezeno vzniku infekcí a většímu průtoku krve. Pro domorodé kmeny měla samotná krev veliký význam. Znamenala pro ně duchovní přítomnost a pro jedince později respekt ostatních. Dnes se během práce objeví minimum kapek krve.

Rozvoj a rozmach, který v posledních letech tetování zažilo, z něj učinilo moderní fenomén 21. století. Komunita tetujících a tetovaných si vytvořila vlastní tattoo časopisy a blogy o různých způsobech tetování, o motivech a nových inovací v této oblasti. Tetování není vymezeno pouze pro určitou subkulturu, třídu či pro jediné pohlaví. Dnes existuje absolutní svoboda. Záleží na volbě jedince, co si nechá vytetovat a kam.

1.4. Základní styly motivů

K nejzákladnějším stylům Fiksa (2011, s. 47-49) řadí 3 odvětví tetování. Old school, New school a takzvaný Tribal.

Old school

Již v překladu samotný název znamená „stará škola“, čili se jedná o tetování předků. Specificky se tato skupina zaměřuje na subkulturu mořeplavců. Ti se inspirovali symboly, se kterými se setkávali během svých cest. Zejména z polynéských ostrovů. Dále se pak tyto symboly rozšiřovaly mezi touto subkulturou.

Způsob tetování mořeplavců se vyznačuje silnými linkami a výraznými barvami. Populárními motivy, které jsou všeobecně známé, jsou motivy moře, mořských pan a motivy kotvy. Mezi ty méně známé pak patří palmy či zkřížené meče.

New school

New school je styl, který vychází z Old school. Vzniká v Americe na konci 20. století. Inspirace z výše zmíněného stylu se promítá v základní charakteristice. Opět se jedná o silné okrajové linie a výrazné barvy. New school však zachází o něco dál. Spektrum barev je rozsáhlejší a pestřejší. Obrazce už nejsou jednotvárné a jednoduché, začíná se tetovat trojrozměrně. Výrazný rozdíl je také v užívání komických vzorů.

Tribal

Tribal je v podstatě kmenové tetování. Jedná se o jedno z velmi populárních stylů tatuáže. Pochází z Polynéských ostrovů a z dalších, obecně označovaných, primitivních kmenů. Nejznámějším kmenem jsou Maorové.

Tento styl se vyznačuje svou jednobarevností a geometrickými tvary. Černé výrazné motivy lemují a zdokonalují lidské svaly. Jak zmiňuje Ferguson a Protectorová (1998, s. 34) „tribalové tetování, i když je prováděné netradičními nástroji (viz elektronické strojky), vyžaduje obrovskou dovednost“.

Do popředí naší civilizace se staré kmenové symboly dostaly hlavně díky

mořeplavcům. Velký rozkvět v moderní době zažily opět na konci 20. století a stále se mohou pyšnit svou popularitou. Moderní tatěři tento styl rozvíjí a modifikují.

Fiksa (2011) také uvádí další skupiny stylů jako japonské motivy, indiánské motivy, keltské motivy, faunu a flóru, atd...

Japonský styl

Snad každý si pod japonským tetováním představí japonskou mafii. Známost jako Jakuzu. Japonská mafie je dobrým ukázkovým příkladem japonského stylu tetování. Ten se totiž vyznačuje rozsáhlým a velmi barevným tetováním celého těla.

Tetování v Japonsku nese označení *tebori*, rozsáhlá tetování pak nalezneme pod pojmem *irezumi*, což v překladu doslovně znamená „zavést inkoust“. Toto rozsáhlé tetování se rozprostírá od poloviny předloktí, přes paže, celou hrud', záda a bedra. Výsledné tetování pak budí dojem, že jedinec nosí triko. Někteří jedinci zacházejí ještě dál. Necháávají se tetovat přes hýždě, až do poloviny stehů. To pak vypadá jako oblek. Této představy záměrně Jakuzu využívá. Tetování japonské mafie má být totiž důkladně skryto. Stále se jedná o nezákonnou činnost.

Na druhou stranu celoplošné tetování má dávat smysl. Má vyprávět příběh. Symboly spolu musí tvořit jednu logickou mapu. Nejběžnější symboly se odvíjejí od přírodních motivů. Například ryby, tygři, draci, pivoňky, chryzantémy, květy třešně, atd... Nejoblíbenějším vodním symbolem je *koi* (v překladu kapr). Ryby všeobecně znamenají dobré zdraví, štěstí a spoustu potravy. Kapr pak konkrétně symbolizuje sílu, odvahu a vytrvalost (FERGUSON a PROCTEROVÁ, 1998, s. 33).

Symbolika japonského tetování na nositeli z jiné národnosti, který o významech symbolů neví zhora nic, může působit komicky. Vytetovaný drak u japonské mafie totiž znamená „provedu vše, bez dotazu“. Vytetovaný lev je symbol pro vůdce „narodil jsem se jako vůdce a vůdcem i zůstanu“. A pro zajímavost ryba, která patří k oblíbeným vodním symbolům, v Jakuze představuje „budu mlčet, i kdybys mě mučil“ (HEJÁTKO, 2004, s. 48-49).

V souvislosti s významy symbolů je pro hlubší zkoumání vhodná kniha od J. C. Cooperové *Ilustrovaná encyklopedie tradičních symbolů*.

Indiánské motivy

O indiánech je známo, že jsou velmi spjatí s přírodou. Také většina motivů se ubírá tímto směrem. Indiáni si často nechávali tetovat zvířata, která pro ně měla posvátný význam. Jednalo se především o sokoly, orlí a medvědy. Přičemž orel je symbol spjatý s božstvem. Později se populárním stala i vytetovaná čelenka s péry kolem paže.

Magie je nedílnou součástí všech kmenů. I indiáni věřili, že vytetovaný symbol na ně přenáší své schopnosti. Například výše zmíněný symbol medvěda svému nositeli přináší nadpřirozenou moc, sílu a statečnost (COOPEROVÁ, 1999, s. 113).

Motivy starých indiánů se inspirovalo asi neznámější hnutí, hippies. Dále například motorkáři.

Keltské motivy

Keltové dokázali vytvořit zcela ojedinělé ornamenty (FIKSA, 2011, s. 54). Spletené spirály a uzly, které mohou být zakončeny hlavou zvířete, v sobě obsahují skrytý význam. Keltové věřili v myšlenku duality. Tetování v sobě ukrývalo spojení nebe a země, muže a ženy a dalších protikladů.

Ornamenty jsou natolik komplikované, že tatér musí být výjimečně zručný a zkušený. Výsledný obraz je propracován do posledního detailu a se stoprocentní přesností.

Fauna a flóra

Přírodní motivy jsou společensky nejrozšířenějšími motivy. V minulosti i v současnosti patří k nejvíce tetovaným symbolům. Dříve bylo běžné, že si muži nechávali tetovat svá vnitřní zvířata či zvířata, která jim měla předávat sílu a ochranu v boji. Ženy se nechávaly tetovat pro jejich plodnost a krásu.

Dnes je tetování fauny a flóry nejvíce rozšířené zejména u žen. Drobné tetování růže či motýlka patří k těm nejpopulárnějším. Ženy zřejmě tyto motivy vyhledávají pro jejich křehkost a ženskou individualitu.

Motivy z fauny a z flóry lze přiřadit i k jiným výše zmíněným stylům. Například

květy třešně či pivoňky patří neoddělitelně k japonskému stylu. Zvířata jsou velmi blízká indiánským kmenům.

Mýty a legendy

Součástí každé kultury jsou dobré a zlé síly. Objevují se v podobě bohů, hrdinů, ďáblů či strašáků pod postelí. Záleží, v co jedinec věří. Síla víry v těchto motivech hraje hlavní roli. K mýtům a legendám nepatří pouze postavy, ale i místa či situace, které v jedinci vzbuzují přitažlivost. A přitažlivost natolik silnou, že si je nechá vyzobrazit na těle.

Typickým motivem, který lze nalézt ve všech kulturách, je drak. Drak je symbol, který spojuje hmotu a ducha. Zosobňuje nadpřirozenou sílu a moc. V každé kultuře má ale jiný význam a mnohdy protikladný. Například liší v porovnání s východní a západní kulturou. Na Východě vnímají draka jako symbol blahodárné moci, zatímco na Západě představuje drak zlo a ničivou sílu. (COOPEROVÁ, 1999, s. 38)

V současné době se starými styly a motivy tatěři inspirují. V mnoha směrech je ale překonávají. Modernizují je, doplňují novými prvky nebo kombinují více stylů dohromady. Ty v závěru tvoří dokonalé obrazce.

Ve výsledku ale záleží na samotném jedinci, čemu dá přednost. Tetování je unikátní ve své trvalosti. Motiv a styl, kterým bude vykonán, by měl být pro jedince výjimečný. Nespočet možností, jak tetovat, se v této oblasti stává nesmrtelnými.

1.5. Funkce tetování a motivace ke zdobení těla

Motivace k tatuáži těla se liší dobově, individuálně, ale hlavně kulturně. Každá kultura, každý kmen měl specifické znaky a náročnosti, podle kterých byli jeho obyvatelé zkrášlováni. Odlišovali se navzájem uvnitř kmene i mimo něj. Tetováním dávali najevo své postavení, své výhry i prohry nebo tresty.

Dnes záleží na každém jedinci samotném. Vychází se z jeho osobnosti. Tetováním může jedinec vyjadřovat své náboženské postoje či jiné politické názory. Zařazení do určité skupiny lidí. Gangy, etnické národnosti, apod... Také tím může vyjadřovat různé emoce. Lásku, naději, nenávisť. A další postoje jako vzdor, svobodu, touhu po uznání, apod...

Největším rozdílem mezi minulostí a současností je tedy dobrovolné rozhodnutí, které k tetování vede. Oproti obyvatelům starých kmenů dnešní jedinci mají možnost tento zákrok podstoupit, nebo nepodstoupit. Dříve značilo tetování překročení důležitého mezníku v životě jedince. Dnes má pro společnost mnoho významů.

Funkce tetování se může odvodit podle motivace, která vede jedince k tomuto druhu zkrášlení. Pro vyjmenování by jich bylo nespočet. Lze je ale velmi stručně shrnout do osmi kategorií, které se striktně oddělit nemohou. Navzájem se prolínají a doplňují. Zde jsou pro lepší představu vypsány všechny zvlášť. Rychlík (2014, s. 24-27) je dělí do kategorie rituální, estetické, magicko-náboženské, léčebně-preventivní, komunikačně-identifikační, sociálně-skupinové, statusové a individualizační.

Funkce rituální

Dříve bylo tetování velmi spjato s rituály a obřady, které se konaly vždy po dosažení důležitého mezníku v životě jedince. Například přechod z chlapce v muže. Rituál se skládal z několika úloh, které jedinec musel podstoupit. Většinou bolestivé zážitky nutily jedince překonávat sám sebe. Dokončením obřadu jedinec dokazoval

svou odvalu a zdatnost, ale také odolnost. Prostředí, v němž byl jedinec během iniciace tetován, nebylo příliš sterilní. Do ranek se dostávala špína a následně se ranka zanítila. Jedinec se buď vyléčil, nebo zemřel na infekci. Krev, která byla prolévána během obřadu, měla pro kmen i význam symbolický. Krev je tekutina života, dar síly (COOPEROVÁ, 1999, s. 86). Pokud potetovaný jedinec obřad přežil, dostávalo se mu většího uznání, než předtím. I pro ženy byl potetovaný muž více atraktivní než nepotetovaný. Muži s čistou kůží byli v kmenech považováni stále za malé děti.

Kategorie rituální není typická jen pro starobylé kmeny, ale také pro tajné spolky či dnešní gangy. Rituál, který je prováděn, má většinou funkci iniciační. Na úkor splnění je jedinec přijat do skupiny a již není vázán předešlým životem. Tetování mu určuje život budoucí. Jelikož je tetování nesmazatelné, přijetí do nové skupiny je též nezvratné (RYCHLÍK, 2005, s. 41).

Funkce estetická

V různých publikacích je funkce estetická doplňována ještě jako funkce dekorativní a erotická (RYCHLÍK, 2005 s. 43). Dnes pravděpodobně zastává funkci nejrozšířenější. Základní dovedností tetování je samozřejmě zdobení těla. Viditelné a trvalé. Nelze ale tuto funkci označit za primární a tu nejpodstatnější. V dnešní době je zcela zjevné, že funkce estetická, která vede ke zkrášlování, dominuje. Skrývá v sobě mnohdy i více, než na první pohled vypadá. Mladiství se nechávají tetovat, aby vynikli, ale také aby ukázali, že někam patří.

V minulosti mělo tetování, i mimo zkrášlení těla, hrozivý efekt. Například maorské moko nepříteli zstrašovalo a působilo jako maskovací prostředek v boji. Dnes hrozivý efekt způsobuje vězeňské tetování, které s sebou přináší i různé předsudky. Také tetování mafie a označení různých gangů přirozeně v jedinci budí pocit ohrožení.

Ozdoba, kterou nepopíratelně tatuáž je, představuje pro jedince, kteří tento fenomén vyznávají, sílu přitažlivosti a nevšední krásu. U žen tetování zvýrazňuje jejich ženskost a mužům dodává na mužnosti (RYCHLÍK, 2005, s. 46). Erotický význam tetování úzce souvisí s jeho umístěním a ztvárněním. Tetování jako takové může na některé jedince působit přitažlivě. Podle Fialové (2006, s. 11) „*vzhled je první věc,*

keré si člověk na druhém jedinci všimne“. Vzhledem jedinec vysílá jisté signály o tom, jaký je, co má rád a popřípadě co se od něj může čekat.

Funkce magicko-náboženská

Tato kategorie, jak ji také popisuje Fiksa (2011, s. 3-4), je důležitá hlavně ve starých kmenech spojených s přírodou a starým božstvem. Obyvatelé si nechávali tetovat různá znamení a amulety pro ochranu před zlými duchy, před nepřáteli či pro větší odvalu a nesmrtnost. Například u mužů, které odváděli do války, měla tatuáž výrazně funkci ochrannou. Na druhou stranu také božská znamení na jejich tělech vyjadřovaly respekt a úctu těm, ve které věřili.

Motivy inspirované magií a starými amulety pro ochranu se dají dnes označit za pověřivost. V některých koutech světa ale stále věří v jejich moc. Například vytetováním kočky jedinec získá její hbitost, lehké a tiché našlapování a schopnost v noci jasně vidět (FIKSA, 2011, s 4.).

Některé magické symboly souvisí s náboženskou vírou nebo s příslušností k určité sektě.

Funkce léčebně-preventivní

Tato kategorie je založena na víře v léčebné účinky tetování. Dříve se totiž do barvicí směsi přidávaly různé byliny a koření pro jejich pozitivní účinky na organismus člověka. Eskymáci si například tetovali oční líčka pro zlepšení zraku (RYCHLÍK, 2014, s. 25). Většinou ale tetování působilo jako prevence. Tato funkce totiž souvisí s funkcí předešlou. Skrz kmenové symboly se jedinci snažili odehnat zlé síly, které číhaly všude kolem.

I dnes se najdou tací, kteří léčebnou tatuáž vyznávají. Víra v její účinky se vyskytuje ale vzácně. Dnes má společnost ze zdravotní stránky z ní spíše strach. Ač je dnešní prostředí tatérských studií kontrolováno hygienou, případy rozšířené infekce z tetování se objevuje. Proto je v České republice zakázáno jedincům, kteří v posledním roce byli na tatuáži, darování krve (RYCHLÍK, 2005, 51).

Funkce komunikačně-identifikační

I tato kategorie se bezprostředně řadí do základních charakterů tetování. Tělo patří k jednomu z nejdůležitějších způsobů komunikace (FIALOVÁ, 2006, s. 8). A skrz tatuáž jedinec hovoří. Sděluje jím své pocity, názory, postoje. Značí tak svou osobnost. Leckdy nevědomě sdělí více, než plánoval.

Dříve mělo tetování i negativní vliv. Pokud byl jedinec potetován značkou určenou pro otroky, mělo to velký dopad na jeho zacházení. To stejné platí pro cejchování trestanců. Jedinec, který byl vyhnán ze svého domova a označen cejchem vyhnance, dlouho nepřežil. Zpět se vrátit nemohl a každý, kdo ho spatřil, od něj ihned ustupoval. V minulosti totiž platil zákon o neposkytnutí pomoci vyhnanci. Pokud kdokoli vyhnanému jedinci nabídl své služby, byl potrestán.

Pro funkci identifikační jsou ukázkové případy vězňů z nacistických a komunistických táborů (RYCHLÍK, 2005, s. 53). Ti byli označováni kódem příslušného bloku a číslem vězně.

Funkce komunikačně-identifikační není jen osobní záležitostí. Tetování může říci, v jakém společenském postavení se jedinec nachází. Například v gangu, zda zastává vyšší post či slouží jako pěšák.

Funkce sociálně-skupinová

Funkce sociálně-skupinová se vyskytuje nejběžněji. Znázorňuje členství, sounáležitost a společné zájmy. Každý ve společnosti si hledá své místo, kamarády, se kterými by mohl trávit volný čas. A tetování je nejviditelnější znak příslušnosti. Tetování odlišuje jedince od jiných skupin. Dnes jsou například stále moderní motorkářské motivy, které představují ten nebo druhý motorkářský gang. Nebo tetování oblíbených fotbalových mužstev.

V minulosti i v současnosti jsou významné tetování mafie. Kde tetování neznázorňuje pouze příslib dané komunitě, ale také vykonané skutky a funkci jedince. K nejznámější potetované mafií patří japonská mafie, Jakuza. Přívrženci mají například

zákaz vstupu do veřejných bazénů a lázní, jelikož celoplošné tetování je stále spojováno s kriminální činností (RYCHLÍK, 2005, s. 54).

Další skupinou s typickými motivy tetování jsou členové armádních jednotek. Každá určitá jednotka má své specifické motivy.

Funkce statusová

Funkce statusová, označovaná též jako funkce hierarchická (RYCHLÍK, 2005, s. 57), se někdy zaměňuje s funkcí komunikačně-identifikační. Úzce spolu souvisí, protože i tato funkce označuje společenské postavení jedince a jeho zařazení do společenského řádu. Význam tetování se ale odlišuje kmenově a národnostně. Každá kultura skrz tetování značí postavení jedince jinak. Rychlík (2005, s. 58) zmiňuje několik názorných příkladů, jak se v různých kmenech statusově jedinci rozlišují. Například změny ze svobodného života v manželský svazek, kde si na Markézách ženy tetovaly znak na pravé ruce a levé noze. Dalším příkladem je třeba označení věkového rozdílu. Dívka dospívá v ženu.

Zvýraznit na těle své postavení se drží i v současnosti. Například u gangů a opět u mafie si jedinci znázorňují své skutky a množství zabitých lidí. Podle motivů tetování lze rozeznat, kde se jedinec v hierarchii pohybuje. Zda to je šéf skupiny nebo pouhý poskok.

Funkce individualizační

Veškeré zmiňované funkce se následně slučují v tuto jedinečnou funkci. Funkce individualizační zosobňuje celého jedince. Jeho postoje, lásky, trápení, jeho názory, přání, postavení, jeho víru, atd... Tetováním vyjadřuje svou osobnost. Nebo také lze říci, že tetování tvoří osobnost jedince. Stává se její součástí a rozvíjí se spolu s ní. Každý motiv je pro každého jedince originál. A každým motivem či skupinou motivů se i jedinec stává originálem.

Většina osobních motivů se týká zájmů jedince, jeho osobních prožitků a zážitků, jeho rodiny, jeho charakteru. Vyjádřením toho dává jedinec danému motivu

důležitou váhu ve svém životě. Znázorňuje jím, že bez toho by nebyl, kde je, nebyl by takový, jaký je. Má pro něho hlubší vnitřní význam.

Tato rozsáhlá kapitola je završena citací Fergusona a Protectorové (1998, s. 8), kteří touhu zdobit samu sebe považují za jednu „z nejzákladnějších cest, která lidský rod odlišuje od ostatních tvorů. Tetování, ať už slouží pro magické účely, rozlišuje kmenové příslušenství, symbolizuje postavení, ovlivňuje sexuální přitažlivost, nebo prostě krásí, je jedním z nejstarších a nejuniverzálnějších výrazů této touhy“.

1.6. Socio-kulturní vhlad

V dnešní době má tetování velký význam hlavně osobnostní. Tetování může hodně prozradit o jeho nositeli. Proto se o něj začali zajímat například i psychiatři a psychologové. Touha někam patřit, ale na druhou se i odlišit od ostatních, se stává přirozeností každého jedince.

Tetování není novým trendem doby, ale stává se více módním a oblíbeným (FERGUSON a PROCTEROVÁ, 1998, s. 10). Už se nezaměřuje jen na některé vybrané jedince, jak tomu bylo dříve. Viz, v kmenech muži měli své motivy a ženy zase jiné, méně postavení se nemohli nechat zdobit bohatými motivy jako náčelníci. Dnes tetování zasahuje do každé vrstvy obyvatel. Tetovat se nechávají mladí i staří, bohatí a méně bohatí, vzdělaní i nevzdělaní. Nedá se tedy přisoudit k nikomu a k ničemu konkrétnímu.

Ačkoli již tetování nepatří k tabuizovaným tématům a společnost je tomu více otevřená, stále je člověk s tetováním označován za nenormálního (HEJÁTKO, 2005, s. 4) a vymykajícího se standardům.

S více se rozrůstajícími zákazníky se rozšiřuje i nabídka motivů. Motivy se obnovují a kombinují. Inspirace se hledá kdekoli. V minulosti, přítomnosti. Tetování obsahuje konkrétní obrazy, ale má i abstraktní charakter. Staré symboly se modernizují. Někteří jedinci, včetně tatérů, se ale vrací ke starým způsobům tatuáže. Zejména v Japonsku se stále tetuje tradičním způsobem. Čili bez strojku pouze za pomoci kladívka zakončeného zoubky.

Dříve, tj. v minulém století, bylo tetování přisuzováno především námořníkům, ale i odsouzeným vězňům. Tetování charakterizovalo statut kriminálního a násilníka. Pokud kdokoli na jedinci vedle sebe zahlédl vytetovaný motiv, vytvořil si na něj jasnou představu. Vězeňské tetování má tradici i v dnešní době.

Vězeňské tetování současné doby

Podle zákona č. 169/1999 o výkonu trestu odnětí svobody mají vězni zakázáno tetovat sebe nebo jinou osobu, nechat se tetovat nebo mít ve věznici v držení pomůcky k provádění tetování. Dnes se o tetování ve věznicích příliš nehovoří, ale stále se považuje za způsob, jakým jedinec komunikuje. Pro psychology je tetování prvotním znakem osobnosti jedince. Patologické chování se poté určuje podle rozsahu a umístění. Podle článku časopisu Bodyart o Tetování za mřížemi (2003, s. 23-26), zakázané ovoce chutná nejlépe. Je to další možnost, jak se můžou již zavedenému systému vzbouřit. Je samozřejmé, že se vězňům nedostává klasického aplikování jako v tatérských studiích. Ve vynalézavosti jsou ale mistři. Kromě směsi barviva používají například tuš. Strojek si vyrobí z předmětů, které mají okolo. Například svázáním dvou či třech jehel dohromady nebo jednoduchým strojkem vyrobeným z propisovací tužky, elektrického motoru z magnetofonu a z kancelářských sponek.

Mezi oblíbené motivy patří většina zmíněných v předchozí kapitole. Japonské motivy, indiánské a náboženské jsou doplňovány motorkářskými symboly, které zosobňují svobodu a nezávislost. Často u vězňů najdeme symbol hada, ještěra, orla nebo draka. Své postoje a názory dávají najevo nápisy.

Za provedení tatuáže byli vězni kázeňsky trestáni. Dnes jsou spíše motivováni k lepšímu trávení volného času. Také jsou více informováni o nebezpečí z nekvalitního tetování a z pokusu o odstranění tetování. Na druhou stranu povinností vězeňské služby je stále kontrolovat pokoje a nalezené strojky zabavovat.

Motivace současné mládeže k tetování

Motivace je definována jako označení podnětů, které vedou k určitému chování. Toto chování je pak po psychické stránce užitečné k analýze a poznání jedince (HOMOLA, 1977, s. 11). Celá tato práce je zaměřena na mládež, kterou Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy věkově vymezuje od 15 do 29 let. Sak (2000, s. 2) označuje mládež za „*velkou sociální skupinu lidí se specifickou pozicí a úlohou ve společnosti*“. Podle Saka do této skupiny bývají zařazováni jedinci ve věku od ukončení základní školní docházky do věku 26 až 30 let.

Motivace mladých lidí nechat se tetovat je k nalezení všude kolem. Průrazným faktorem, který v rozhodování mladé lidi inspiruje, jsou slavné osobnosti. Ve věku dospívání a adolescence se slavné osobnosti stávají idoly, ke kterým vzhlíží a se kterými se ztotožňují. Homola (1977, s. 250) dokonce píše, že „*identifikace s modely, vzniklé v dětství, jsou obvykle základními cíli pro další růst*“. Mladí lidé se svému idolu přibližují tou nejsnazší cestou, jakou je úprava zevnějšku a viditelné projevy chování (VÁGNEROVÁ, 2005, s. 374). Jen nepatrná skupina slavných osobností nemá tetování. Z větší části se ale v každé oblasti showbyznysu vyskytují alespoň tři hvězdy, které se pyšní nějakou ozdobou na kůži. Například sportovci. V první řadě zejména David Beckham (fotbalista), který má potetovaný celý hrudník a obě ruce. Mike Tyson (boxer) se svým typickým tetováním na levém spánku tváře. Nebo například český fotbalista Tomáš Řepka, který si nechal potetovat obě paže. Dále je vhodná velká nabídka zpěváků a zpěvaček. Například Rihanna, Pink nebo Pepa Vojtek z kapely Kabát. Nebo herců a hereček, ke kterým patří nejznámější potetovaná herečka Angelina Jolie.

Pokud mladého člověka neinspiruje jeho idol, může to být skupina, ke které ve svém dospívání cítí sounáležitost. Vágnerová (2005, s. 371) skupinovou identifikaci považuje za „*významnou součást individuální identity*“. Najít místo v životě a ve společnosti je pro mladého jedince podstatným úkolem. Skrz svou vrstevnickou skupinu či skupinu, jejímž je členem, si jedinec toto místo snaží vydobýt. Podle Krause (2008, s. 88) vrstevnické skupiny představují „*přirozenou formu života dětí a mládeže*“.

Jsou to skupiny, které charakterizuje věková, ale také názorová blízkost, z níž vyplývá souhlasné jednání“. V některých případech ale vztah k této skupině může hraničit s kriminální činností a může značit nebezpečí pro daného jedince. Pro pocit, že jedinec někam patří, je schopen podstoupit cokoli. V některých kulturách i rozsáhlé tetování, které také bývá velmi bolestivé a ne vždy kvalitně a sterilně provedené. Vliv, jaký má vrstevnická skupina na dospívajícího jedince, je ochromující. Vztahy s vrstevníky jsou velmi důležité v období dospívání, kdy vytvářejí sociální síť (VÁGNEROVÁ, 2005, s. 20).

V současné době, ačkoli je společnost v mnoha ohledech tomuto fenoménu otevřenější, se stále setkáváme s předsudky. V časopisu Tetování (2/2009, s. 46) se píše o problematice přijetí lidí s tetováním do zaměstnání. Michaela Šmídová zde zmiňuje konkrétní profesní oblasti, kde tetování působí jako jistý blok pro zaměstnání. Jedná se například o pracoviště, kde patří k samozřejmosti být dobře oblečený a vypadat solidně (ŠMÍDOVÁ, 2009, s. 46). Proto některé tyto mladistvé nerozvážnosti, které si jedinec ze svého dospívání odnáší, mu může způsobovat úskalí v budoucnosti.

Tetování je fenomén, kterým jedinec říká, já jsem já a ty jsi ty. Po nahlédnutí do několika časopisů o tetování lze prohlásit, že ani samotní tatéři neberou tetování na lehkou váhu. Doporučují, aby si jedinec celý symbol nechal projít hlavou. Tetování je závazek na celý život a nemělo by se konat z pouhého rozmaru. Tatéři také doporučují nechat se tetovat ve věku 20 let a výše. Jedinec získává větší nadhled a oprošťuje se od svých idolů. Faktem ale zůstává, že tetování se v současnosti stává spíše módním doplňkem. Michaela Šmídová do časopisu Tetování (2/2009, s. 46) napsala, že *„tetování je jednoduše módní a hýbe světem“*. A tento svět pohlcuje nejen svět showbyznysu, svět tatérů, ale jednoduše se dostává do všech kultur a dotýká se jedince každého věku. Dnes je tetování služba, která je dostupná všem.

2. Tetování jako aktuální trend v současné době

Cílem výzkumné části bylo zjistit, jakou roli tetování zaujímá v životě mladého jedince, jaké motivy ho vedou k aplikaci tetování a zda se s přibývajícím věkem mění pohled jedince na tetování. Terénní výzkum byl soustředěn do Pardubického kraje a byl prováděn formou polostrukturovaného rozhovoru. Podle Hynka Jeřábka (1992, s. 33) je „založen na předpokladu, že je možno získat stejnou informaci od různých skupin dotázaných rozdílně formulovanými otázkami kladenými navíc v některých případech i v rozdílném pořadí“. Otázky byly směřovány tak, aby vyšlo najevo pár konkrétních informací. Kde se jedinci o tomto fenoménu dozvěděli, co pro ně tetování znamená, jaká byla jejich motivace, proč se rozhodli pro dané motivy a jak je s tetováním přijala dnešní společnost.

Rozhovory probíhaly po dohodě buď v přirozeném prostředí respondentů, nebo na veřejném místě. Například kavárna či park. Vše bylo zaznamenáváno na mobilní zařízení. Přepsané příkladové rozhovory jsou vloženy do přílohy.

2.1. Související pojmy

V rozhovorech se vyskytlo několik pojmů, které je nutno před následnou analýzou blíže definovat. Jedná se o jiné označení tetování. V oboru tatérů se o tetování hovoří jako o kérování. Výsledný motiv se poté nazývá kérka, což je slovo, které podle Hály a Soudkové (2002, s. 13) pochází z romštiny. „Romsky „kerel“ znamená „dělat“. A pojem kérovat se tak stal součástí vězeňského argotu.“ V současné době se pojem kérovat či kérka užívá i v běžné populaci. Každý si tento pojem dnes více spojuje s tetováním, než s vězeňským prostředím.

Někteří respondenti také hovořili o haló-efektu, což je globální chyba v posuzování lidí (HARTL a HARTLOVÁ, 2000, s. 183). Podle Hartla a Hartlové je tvořen „z 55% vzhledem, který utváří oblečení, jeho barvy, doplňky“ (2000, s. 183).

Haló-efekt způsobuje časté omyly v posuzování lidí při prvním kontaktu. Dochází tak ke zkreslenému sociálnímu vnímání.

V sestavě otázek, které jsou součástí rozhovoru, je otázka zaměřená na životní styl. Paní PhDr. Jana Duffková definuje životní styl jako *„konzistentní životní způsob jednotlivce, jehož jednotlivé části si vzájemně odpovídají, jsou ve vzájemném souladu, vycházejí z jednotného základu, mají společné jádro, resp. určitou jednotící linii, tj. jednotný „styl“, který se jako červená linie prolíná všemi podstatnými činnostmi, vztahy, zvyklostmi apod. nositele daného životního stylu“* (Životní způsob/styl a jeho variantnost, online, 2006). Životní styl formuje chování jedince, jeho zájmy a aktivity.

2.2. Výzkumný vzorek

Respondenti této práce vycházeli ze dvou skupin. První skupinu tvořilo 5 tatérů, což jsou lidé, kteří tetování aplikují. Druhou skupinu tvořilo 5 mladých jedinců v rozmezí 18 až 25 let. Žádná skupina respondentů nebyla genderově diferenciována.

Respondenty z první skupiny jsem vyhledala na základě vlastní známosti a následně podle doporučení. Rozhovory probíhaly většinou v jejich přirozeném prostředí, což bylo zejména tetovací studio. Tři respondenti mají tetovací studio v obytném domě, jeden v centru města Pardubic a druhý v pronájmu ve městě Chrudim. Respondenti z této skupiny se věkově pohybují v rozmezí 25 až 40 let.

Michael (25 let)

Michael se věnuje tetování již 4 roky. Jeho snem vždy bylo zaměstnání žít krásný život. Svou praxi nazývá svým životem, svým koníčkem, svou prací. Michael se začal tetovat od 18 let. Má potetované obě ruce, hrudník, záda a krk.

Matěj (28 let)

Matěj se tetování věnuje oficiálně 5 let, tzn. že vlastní praxi provozuje již 5 let, ale o tetování jako o téma se zajímá od svých 15 let. V tomto věku si také nechal udělat první tetování, kterým byl motiv starého motorkáře. Matěj se původně věnoval grafice,

ale nedostudoval a odcestoval do Portugalska, kde se také učil tetovat. Od té doby je velmi úspěšným a vyhledávaným tatérem. Svě umění předvádí všude ve světě. Pravidelně se účastní setkání v Holandsku, Španělsku, Portugalsku a na Slovensku. Matěj má v současné době potetované obě ruce, levé lýtko i holeň a stehna.

Petra (29 let)

Petra vystudovala uměleckou školu a umění, resp. malování a kresbě, se věnuje skrz tatuáž. Tu považuje za jeden směr umění. Sama praxi provozuje již 4 roky a jiné zaměstnání neměla. Petra má na těle několik vlastních tetování a několik od dalších přátel a kolegů zároveň.

Lucie (35 let)

Lucie je vystudovaná švadlena. Řemeslu se věnovala pouze pár let po studiu. Když firmu, ve které pracovala, zavřeli, vystřídala několik zaměstnání. Našla se ale v práci, kde si je vlastním pánem. Lucie absolvovala několik kurzů, které zahrnovaly akreditovanou kosmetičku, kadeřnici, masérku, a založila kosmetický salón. Lucie svou nabídku také rozšířila o permanentní make-up, což je v podstatě kus tetování. A to jí dovedlo až k otevření praxe v oboru tatuáže. Lucie praxi provozuje nyní 7 let. Ve studiu s ní spolupracuje ještě její manžel. Oba mají stejné tetování, které si nechali udělat na své svatbě. Je to znak pouta, které mezi sebou mají. Lucie má potetované obě ruce až k prstům, krk, záda a hrudník.

Vlasta (40 let)

Vlasta je vyučený strojařem, ale tetování se věnujeme minimálně 10 let. Sám je pokreslený od krku, přes obě paže a hrudník. Několik tetování si dělal sám. Jiné si nechal dělat od kolegy, který se zaučoval. Vlasta se v nejbližší době chystá odstěhovat do Španělska a tam praxi dále provozovat.

Respondenty z druhé skupiny jsem oslovila v rámci okruhu blízkých přátel a známých. Rozhovory probíhaly na veřejných místech. Zejména v prostředí kaváren a parků. Tuto skupinu tvořili respondenti studující i pracující.

Anna (18 let)

Anna stále studuje na obchodní akademii. Nyní se nachází ve třetím ročníku. Do budoucna plánuje pokračovat ve studiu na vysoké škole zaměřené na ekonomiku. Tetování dostala jako dárek k osmnáctým narozeninám od rodičů. Za motiv si zvolila menšího motýlka, kterého umístila na levou lopatku. Sama si poté, za pomoci babičky, financovala své druhé tetování. Tím byl podélný ornament umístěný nad pánví.

Denisa (20 let)

Denisa vystudovala střední odbornou školu a střední odborné učiliště obchodu a služeb, obor kuchař/číšník. Nyní pracuje na půl úvazku v České poště a současně se zaučuje jako nezávislý finanční poradce. Denisa si první dvě tetování nechala udělat v 19 letech Obě najednou. Jedná se o siluety psa a kočky na pravé paži a o pírkó s ptáky na levém předloktí. Denisa také plánuje další tetování. Přála by si větší lilii na lýtko.

Kamil (20 let)

Kamil ukončil studium na střední průmyslové a vyšší odborné škole a v současné době pracuje jako brusič na NC bruskách. Sám má několik tetování. Pírkó a dva latinské citáty, Morituri te salutant a Non multi sed multia. Všechna tetování si nechal udělat na levé předloktí. Pravé předloktí označuje za „čisté“. První tetování, Non multi sed multia, si nechal udělat v 18 letech. Další dvě ve 20 letech. Do budoucna plánuje několik dalších zákroků, které má do detailu promyšlené. Na žebra by si přál uschlý strom s oprátkou, na klíční kost latinský nápis Memento mori, na levou stranu krku květ růže, na pravou stranu krku vlaštovku. Poté také uvažoval nad motivy jako nákres sluneční soustavy, rovnovážný kříž a jaderný kříž.

David (23 let)

David vystudoval pedagogické lyseum na střední hotelové škole a nyní pracuje jako administrativní pracovník a IT programátor v soukromé firmě. David si své první

tetování nechal udělat v 19 letech, další ve 20 letech a dále to postupně pokračovalo. V současné době má potetovanou celou pravou ruku, kde má nakresleného anděla, data narození jeho mamky a babičky, kostel z rodné vesnice a strom. Hrudník, kde si nechal zhotovit portrét létající sovy, která v drápech svírá oko. Dále tetování rozšiřuje i na levou ruku, kde má nyní vytetovaný latinský nápis *Oculum pro oculo et dentem pro dente*, který navazuje na sovu. V nejbližší době David plánuje ještě jedno konkrétní tetování. Motiv postavy z jeho oblíbeného filmu. A další tetování, které ale nemá promyšlené.

Kristýna (25 let)

Kristýna je vyučena na střední zahradnické a technické škole. Nyní ukončila pracovní poměr ve firmě Foxcon a zabývá se aranžováním a teraristikou. Své první tetování si nechala aplikovat mezi 16. a 17. narozeninami. Byl jím ornament „smutku“, který si sama nakreslila. Dalším tetováním byla lilie na pravé noze v 21 letech a v 22 letech jméno přítele na pravém zápěstí. Dále plánuje ještě několik tetování, ale pouze jedno má v současné době promyšlené. Jedná se o její jméno v arabštině, které si nechá vytetovat na zadní stranu krku.

Tab. č. 1: Přehled výzkumného vzorku

1. skupina respondentů			2. skupina respondentů		
Jméno	Věk	Praxe	Jméno	Věk	První tetování v (věk)
Michael	25 let	4 roky	Anna	18 let	18
Matěj	28 let	5 let	Denisa	20 let	19
Petra	29 let	4 roky	Kamil	20 let	18
Lucie	35 let	7 let	David	23 let	19
Vlasta	40 let	10 let	Kristýna	25 let	16-17

2.3. Výzkumné otázky

Pro přehlednější uchopení rozhovorů jsem si v prvopočátku vytvořila několik oblastí, ze kterých budou vycházet výzkumné otázky. U první skupiny respondentů to byly oblasti Tetování, Motivace, Styl a motivy, Rodiče a finance. U druhé skupiny Tetování, Motivace, Rodina a finance, Tetování jako návyková činnost. Tyto okruhy sloužily pouze pro sestavení otázek do rozhovorů. Při analýze se dále pracovalo s tzv. otevřeným kódováním.

Za hlavní výzkumnou otázku je stanovena otázka, zda mladá generace považuje tetování za aktuální trend doby. Dílčími otázkami dále pro první skupinu jsou:

1. Jaký vztah k tetování má?
2. Z jakých důvodů si myslí, že si ho nechávají mladí lidé aplikovat?
3. Jaké motivy si nechávají vytetovat?
4. Jakou roli v tom hrají jejich rodiče?

Tyto otázky se dále obohatily o vedlejší a doplňující otázky, které opět vycházely z daných oblastí.

1. Tetování
 - a) Co pro tebe obecně znamená tetování?
 - b) Jaký k němu máš vztah?
 - c) Co si myslíš o tetování jako o součásti životního stylu?
2. Motivace
 - a) Z jakých důvodů si myslíš, že se mladí nechávají tetovat?
 - b) Kde se tetováním inspirují?
 - Kde se s tetování podle tebe může ještě mladý jedinec setkat?
 - c) Jak se k němu dostávají?

- d) Chodí k tobě mladší klienti opakovaně?
 - Proč tomu tak je?
- 3. Styl a motivy
 - a) Jaké motivy si u tebe mladí nechávají tetovat?
 - b) Kdybys měl vybrat ty, které si nechávají tetovat nejčastěji. Co by to bylo?
 - Proč myslíš, že tomu tak je?
 - c) Liší se nějak jejich zvolené motivy od motivů starších klientů?
- 4. Rodiče a finance
 - a) Myslíš, že hrají rodiče nějakou roli v jejich rozhodování, jestli si dát nebo nedat kárku?
 - b) Domníváš se, že za tebou mladší klienti přicházejí s podporou svých rodičů?
 - c) Víš něco o tom, jak si tví mladší klienti tetování financují?

Pro druhou skupinu jsou dílčími otázkami otázky:

1. Jaký vztah k tetování má?
2. Z jakých důvodů si ho nechal aplikovat?
3. Jaká byla reakce rodiny?
4. Jaký motiv zvolil?
5. Považuje tetování za návykovou činnost a proč?

I zde jsou jednotlivé dílčí otázky rozšiřovány o vedlejší otázky a o doplňující otázky.

1. Tetování
 - a) Co pro tebe obecně znamená tetování?
 - b) Vzpomínáš si, kde ses s tetováním poprvé seznámil?
 - c) Kde se s ním můžeme ještě dnes setkat?
 - d) Co si myslíš o tetování jako o součásti životního stylu?
2. Motivace
 - a) Máš tetování?
 - Jaké?

- Jaký význam pro tebe ten vytetovaný motiv má?
 - V kolika letech sis ho nechal dělat?
- b) Co tě k tomu vedlo?
- c) Co podle tebe k tomu může vést ostatní?
3. Rodina a finance
- a) Jaká byla reakce rodiny?
- Věděli o tom?
- b) Jaká byla reakce okolí?
- Jak myslíš, že dnešní společnost reaguje na tetování?
- c) Má někdo ve tvé rodině tetování?
- Měl ho dříve, než ty?
 - Jak na jeho tetování reagovalo okolí a rodina?
- d) Jak sis financoval tetování?
- e) Co myslíš, jak to mají s financováním ostatní?
4. Tetování jako návyková činnost
- a) Plánuješ další tetování?
- Proč?
 - Už víš, jaké?
- b) Myslíš, že je tetování návyková činnost?
- Proč myslíš?

2.4. Analýza dat a kategorie

Data získaná z rozhovorů jsem z audionahrávek doslovně přepsala a pomocí otevřeného kódování vyhodnotila. Za otevřené kódování se označuje technika, která byla vyvinuta v rámci analytického aparátu zakotvené teorie, avšak díky své jednoduchosti a zároveň účinnosti je používána a použitelná ve velmi široké škále kvalitativních projektů (ŠVARŤÍČEK a ŠEĎOVÁ, 2007, s. 211). Základem otevřeného kódování je rozbít text na jednotky. Tyto jednotky se pojmenují názvem, se kterým se dále pracuje.

Na základě těchto kódů jsem vytvořila hierarchii kategorií, které budu následně analyzovat.

2.4.1. Vztah k tetování

Obě skupiny respondentů měli uvést, jaký vztah k tetování chovají. Všichni respondenti z první skupiny tázaných, považují tetování za svou součást. Neznamená pro ně pouze příjem peněz, ale je to jejich záliba, hobby. Dokazují to jejich odpovědi, které byly obdobné, až shodné.

Je to můj koníček

Michael (25) uvedl: „*Mám takovej text, kterej na tohle používám. My life, My hobby, My job.*“ Stejně pocity chová i Vlasta (40): „*Můj styl, můj život. Koníček.*“ A Lucie (35): „*Tetování mě baví. Baví mě vymýšlet nové náčrty, baví mě ta práce s lidmi. Baví mě dělat pokaždé v podstatě něco jiného. Je to vlastně moje záliba, která je obohacena těmi penězi... Ale to není nejdůležitější.*“ Za své hobby ho považuje 4 i Petra, která celý vztah popsala: „*Pro mě je to životní styl! Vlastně i koníček. A to že se tím žívím, je jen malé bezvýznamné plus. Zbožňuji umění a tetování se dostalo do fáze uměleckého specifického vyjádření. Vždycky jsem se chtěla žít malováním a tetování mi to splnilo.*“ Podobně jako Petra to cítí i Matěj (28), který tetování řadí také ke svým koníčkům, řekl: „*Tak určitě je to i koníček. Já celkově miluju grafiku, takže maluju obrazy. A tohle je... dyk to jde ruku v ruce.*“

Sebevyjádření se

Prostor, který tetování k sebevyjádření nabízí, je natolik široký, že obdobné pocity se objevily i u několika respondentů z první i druhé skupiny. Na otázku, co pro ně tetování znamená, Michael (25) odpověděl: „*Život. A vyjádření sama sebe.*“ Podobně na stejnou otázku odpověděla i Petra (29): „*Odlišení od davu a osobní vyjádření. Myslím, že každý tetování by mělo být originál.*“ Lucie (35) považuje tetování za umění a o svých dílech řekla: „*Pro mě osobně je tetování velký kus mě samotné. Já se snažím do každého svého návrhu dát kus sebe.*“ Jak jsem také výše uvedla, podobné odpovědi můžeme nalézt i u druhé skupiny respondentů. Kamil (20):

„Tetování je takový... je to určitý způsob vyjádření se určitou formou... Líbí se mi, že mě vyjadřuje a že já se jím můžu vyjádřit.“

Kristýna (25) na svá tetování odpověděla: *„Všechno mě prostě vyjadřuje. Všechno jsem jako že já.“*

Na vztah k tetování u druhé skupiny respondentů se vyskytovaly různorodé odpovědi. Pro každého z tázaných tetování znamená něco jiného. Anna (18) odpověděla: *„Co pro mě znamená tetování... Něco, co můžu ukazovat. Něco, co je jen moje.“* Denisa (20): *„Tak třeba styl... ehm... no nevím, počkej... jak bych to řekla ve větě. Je to ten styl a chtěla jsem si to vyzkoušet, nebýt tak obyčejná.“* Kamil (20): *„Tetování je takový... je to určitý způsob vyjádření se určitou formou. Určitě to není módní doplněk.“* David (23) považuje tetování za: *„Životní styl, ukládání vzpomínek... zkušeností životních. A asi tak no. Taky nějaký odlišení od ostatních.“* A v neposlední řadě i pohled Kristýny (25): *„Pro mě tetování znamená krásu a určitý význam, že můžu si prostě na sebe nechat vytetovat, co pro mě ten význam má... a v čem to spočívá.“*

Odpovědi respondentů z druhé skupiny se různí stejně jako jejich pohledy na tento fenomén. Rozdíl oproti první skupiny vidím v tom, že respondenti první skupiny tetováním žijí. Zatímco většina mladých lidí považuje tetování za něco, co můžou ukazovat ostatním a co je od ostatních odlišuje. Ne nutně se z tetování pro ně stává životní styl.

2.4.2. Motivace

Tato kategorie je stejně pestrá jako samotné tetování. Během rozhovorů jsem zjistila několik motivů, které vedly respondenty k aplikaci tetování. Nejčastěji se objevovaly tyto:

Líbí se mi

Tetování se stává esteticky zajímavým a odpovědi, které zahrnovaly „líbí se mi“, se vyskytly v každém rozhovoru se zástupci mladé generace. Kristýna (25): *„Mě se tetování prostě líbí.“* David (23): *„A tak se mi to líbí.“* Kamil (20): *„Tak mě se tetování*

líbí. Líbí se mi, že mě vyjadřuje a že já se jím můžu vyjádřit.“ Pocit, který bezesporu k tetování patří, je pocit sebevyjádření. Mladí jedinci touží po uznání a po tom ukázat sami sebe. Anna (18) o tetování dokonce tvrdí, že se jí *„líbí a vypadá sexy“*. Sexuální podtext, který tetování přináší, je zřejmý zejména při setkání dvou jedinců, kteří tetování berou za součást společnosti a neodsuzují ho. Náboj, který zmiňuje i Martin Rychlík (2005, s. 46), může působit pro dané jedince atraktivně a přitažlivě. Denisa (20) během rozhovoru zmínila, že se nechala tetovat, protože se chtěla *„ozdobit něčím, co vydrží už napořád.“*

Chci se odlišovat

Vypadat jinak než ostatní, to je názor, který se v rozhovorech s jedinci mladé generace opakuje. Denisa (20) si například skrz tetování nechtěla připadat *„tak obyčejná“*. A jak následně uvedla, chtěla *„mít něco na sobě jinýho.“* David (23) o motivech ostatních prohlásil: *„Tak někdo to chce mít, protože je to machrovinka, někdo se chce oddělit od lidí.“* Sám měl k tomu několik motivů a jedním z nich bylo i *„odlišení od ostatních“*. Tetování, ačkoli rozšířené do všech vrstev společnosti, je stále považované za nenormální. Kamil (20) dokonce tetování považuje za nástroj, jak společnost pobuřovat. Říká: *„Každý člověk, který se odlišuje od společenské normy, pobuřuje. A tetování přeci jen do naší společenské normy nepatří.“* Pobuřovat byl jeden z důvodů, které Kamil uvedl jako stěžejní při rozhodování, zda tetování ano či ne. *„Chtěl jsem rozčilovat, pobuřovat, vyčnívat a tak,“* uvedl.

Obdobné tvrzení se také vyskytlo v rozhovorech s tatéry. *„Stoprocentně je v tom u každého touha... touha se odlišit,“* řekl na svůj vztah k tetování Matěj (28). Touhu odlišit se cítí i Petra (29), která vlastní vztah k tetování popsala slovy: *„Odlišení od davu a osobní vyjádření.“* Na druhou stranu motivy mladých lidí tatér Michael (25) zdůvodnil: *„Tak asi proto, aby v dnešní době vynikal.“* Lucie (35) to popsala jako: *„Hodně chodí, protože chtějí něco, co jiní nemají.“*

Chci ho ukazovat

Tetování také zvýrazňuje svého nositele. Kromě toho, že ho odlišuje od ostatních, si ho jedinci dávají právě z toho důvodu, aby ho mohli ukazovat. Aby se

nadřadili nad ostatní. Například Kristýna (25): „*Vedlo mě k tomu, že se mi prostě líbí. A chci ho všem ukazovat.*“ David (23), jak je uvedeno již výše, zmínil, že pro některé jedince je tetování „*machrovinka*“. Tetování je různorodé a záleží na jedinci, které zvolí za to správné. Může působit něžně, tvrdě, komicky i nebezpečně.

Tatér Matěj (28) během rozhovoru vzpomínal na jednoho ze svých klientů: „*Dvacetiletý kluk začne chodit do krejčířny a začne se mu děsně to líbit, že tam má nějaké namakané borec kárku a on sem přijde, má ruce jak suchý větve, to je prostě na prd, takový... To je potom... hele kamaráde, já nevím, to asi ne hele!*“

Je to módní

Tetování se za posledních deset let posunulo nejen o uměleckou úroveň výš, ale také o estetickou. Tetování se začíná pohybovat i v módních kruzích, takže se mluví o tom, co letí a co neletí. Tatér Matěj (28) to popsal slovy: „*Samozřejmě je potřeba dodržovat nějaký módní trendy. Takže to tetování se vyvíjí a ty lidi si sem chodí pro něco, co je děsně in v tetování. My tatěři o tom neradi mluvíme, jako o módním trendu, ale tak jako... je to tak bohužel no. Ale my to tak nebereme.*“ Že se tetování stalo během posledních let módní záležitostí, tvrdí i někteří respondenti. Například Kristýna (25) se rozhodla pro tetování, včetně že se jí líbí, protože „*je to módní*“. O ostatních tvrdila, že „*chtějí vypadat hezky*“. I Anna (18) o tetování říká, že „*je moderní a má něco do sebe*“. O popularitě tetování se krátce zmínila i Denisa, když popisovala, co vede ostatní, aby se nechali tetovat. „*Vidí to u ostatních, tak to chtějí taky,*“ řekla. I z pohledu tatéra Matěje (28) je pro mladé lidi podstatné, co mají ostatní, řekl: „*Tak protože to někde vidí. A dokud je člověk mladej tak kámoši hlavně, že jo.*“

Vzpomínka

Použít tetování k něčemu prospěšnému. To považují za smysl tetování dva respondenti z druhé skupiny. Denisa (20) uvedla, že se nechala tetovat, protože se chtěla nechat ozdobit a také chtěla „*mít tam tu vzpomínku*“. Pro Davida (23) celé téma tetování znamená: „*Životní styl, ukládání vzpomínek... životních zkušeností.*“ A důvodem, proč se nechal tetovat on, bylo: „*Asi si uložit ty důležité okamžiky nějaký si na sebe nějak uložit.*“

Zajímavý je i pohled z druhé strany strojku. Když měli rozhodnout respondenti 4 z první skupiny o tom, co vede mladé k aplikaci tetování, velmi často odpovídali, že je to moderní. Vlasta (40) prohlásil, že *„je taková doba, že prostě... že prostě si lidi nechaj vytetovat všechno možný. Je to móda, okrasa, že jo prostě. Je to v módě.“* Michael (25) řekl, že jedinec, který si jde pro tetování, *„chce být cool“*. Což je výraz dnešní doby pro moderní. Petra (29) za důvod dnešní mladé generace považuje, že *„většinou to má někdo jiný a oni to chtějí taky“*. Stejně odpověděl i Matěj (28): *„Tak protože to někde vidí.“*

2.4.3. Seznámení se s tetování

V současné době, kde je všechno propojené se vším, nalézt jakékoli informace není žádný problém. Proto na otázku, kde se můžeme s tetováním setkat, existuje jednoduchá odpověď. Všude. Michael (25): *„Kdekoli. O tetování se točí dokumenty, mluví se v médiích. A to dokonce v pozitivním ohlasu.“* Matěj (28): *„Jinak všude. Dneska je tetování jako mor. Maj ho slavní, tak je v telce. Maj ho obyčejný lidi, takže na ulicích.“* Lucie (35): *„Kdekoli. Dnes ten servis není omezený. Všude jsou reklamy, studia, internetové stránky a podobně.“* Na otázku, co mladé lidi dokáže k tetování přesvědčit nejvíce, odpověděli 4 z 5 tázaných tatérů, že to jsou kamarádi. Petra (29) okruh kamarádů zúžila na spolužáky a spolupracovníky. *„To, co vidí na spolužácích a spolupracovnicích a doladí se to na internetu,“* odpověděla doslovně.

Respondenti z druhé skupiny obecně odpovídali, že je možné se s tetováním setkat prakticky kdekoli. Nejvíce ale zmiňovali mediální prostředky. Například Kamil (20) se s tetováním poprvé sám setkal skrz televizi. Možnosti setkání s tatuáží rozšířil: *„Od mediálního, virtuálního světa až po ulici.“* Dva respondenti tetování poprvé spatřili u svých spolužáků. Denisa (20) a Kristýna (25), která řekla: *„Jojo, poprvý jsem se setkala s tetováním u mé kamarádky ze střední školy. Ta přišla s pokérovou rukou.“* U dvou dalších respondentů se tetování poprvé objevilo u člena jejich rodiny. U Anny (18) to byla její maminka a u Davida (23) měl tetování jeho starší bratr.

Všichni respondenti, včetně respondentů z první skupiny, se shodují na tom, že nejpravděpodobnější je, že se s tetováním mladý jedinec setká buď u svých kamarádů, nebo na internetu. Kristýna (25): *„No buď od kámošů, že jo... nebo v televizi. Na tom internetu. Dneska je tam prostě všechno. A funguje to i jako reklama. Ten internet.“*

2.4.4. Tetování a životní styl

Názory na tetování jako na součást životního stylu má své dvě strany. Například Lucie (35) tetování považuje za jasnou součást životního stylu, říká: *„Tetování je životní styl. Asi takhle jednoduše bych to řekla. Ten, kdo se nechá tetovat, si už životní styl vytvořil a tetování ho podtrhuje, nebo na druhou stranu si ho tetováním začíná tvořit. Tak jako tak to patří k sobě.“* A tři respondenti z první skupiny tázaných dokonce tetování považují za svůj vlastní životní styl. Matěj (28) obecně tvrdí, že: *„Myslím, že každé, kdo je tetované, tak se to nutně musí stát součástí jeho životního stylu. Já tím osobně žiju a myslím, že takhle to má každé. A teď to nemyslím jako práci, ale zajímáš se o to, je to... je to prostě takhle daný.“* Michael (25): *„Rozhodně to spolu souvisí. Já třeba považuju tetování za svůj životní styl. Ale můžeme to brát taky jako, když za mnou přijde fanoušek čehosi... a chce ten jejich znak si vytetovat. To je podle mě taky jako tetování a životní styl.“* Petra (28) svůj vztah popisuje jednoduše jako: *„Pro mě to je životní styl!“*

Respondenti z druhé skupiny o vztahu tetování a životního stylu hovoří různě. Podle Anny (18) tetování životní styl vytváří. *„Asi tím, že se člověk chce nechat jako... ozdobit, tak si nějak tvoří ten svůj životní styl,“* řekla. Na druhou stranu Denisa (20) si myslí, že v první řadě existuje životní styl a tetování se k němu přidává. Její tvrzení zní: *„No životní styl a tetování no... tak jakoby k tomu stylu to patří.“* O rovnocenném vztahu hovořila Kristýna (25), která vztah tetování a životního stylu popsala jako: *„Tetování a životní styl prostě spolu jdou stejnou cestou. Každé je jiné a každé má ten styl jiné prostě. A tetování ten styl ještě víc jako zdůrazňuje.“* Rozpolcenou odpověď podal Kamil (20), který tvrdí, že: *„Něčí životní styl je to to tetování. Někoho to jen dokrášluje. V podstatě jako tetování může, ale i nemusí být součástí nějakého životního stylu. Záleží, jaké tetování v podstatě člověk má... Jako tetování jestli... vlastně je život*

hlavně o tetování. A ten člověk ho ukazuje. Nebo jestli to je drobnost nebo módní doplněk. Tak může a nemusí být. To je kus od kusu.“ Oproti všem tázaných z druhé skupiny respondentů David (23) odpověděl obdobně jako tatěři. Tetování totiž považuje za svůj životní styl.

Životní styl a tetování. Závěr, který z rozhovorů vyplývá, je takový, ať se na tento vztah koukáme z různých úhlů, výsledkem je vždy reálný obraz tohoto vztahu. Životní styl a tetování spolu úzce souvisí. Pohledy se různí pouze v tom, kdo se na toto spojení dívá.

2.4.5. Pohled společnosti

V rozhovorech jedním z témat byla reakce dnešní společnosti na tetování. První skupina respondentů tuto reakci popisovala více či méně jednohlasně. Všichni se shodli na tom, že v dnešní společnosti stále existují proti tomuto fenoménu zábrany. Jejich klientela je různorodá. Pokud měli ale vymezit věkové rozmezí nejčastější klientely, pohybuje se to od 20 do 40 let. Petra (29) to vysvětlila jednoduše: *„Mladší školou povinní na to většinou nemají peníze a starší nemají tolik odvahy a myslí si, že jsou na tetování staří.“* Michael (25) na to odpověděl: *„Generační rozdíly. Naši dědečkové a babičky k tomu přistupují jinak, ale není to vždycky pravidlem... Ale spíš to je dnes záležitost víceméně mladší generace lidí. Jde o to, že ti starší mají buď strach přijít, nebo si myslí, že to není pro ně. Mladý... těm to je na jednu stranu jedno, tolik to neřeší.“* Matěj (28) na to otázku, proč jeho nejčastější klientelou jsou jedinci ve věku 20-40 let, odpověděl: *„Aaa myslím, že se k tomu člověk rozhoupe a má na to už asi i... asi i věk. Tím zaplat' Bůh, že se nechají kérovat až takhle samozřejmě, kolik jim je, protože já nevím... si myslím, že dřív na to ten člověk nemá takovej ten rozum a nešel do toho, aby to pak někdo zase předělával na to jiný tetování a on si pak řekl, ty jo já byl tak blbej. To je zbytečný. Takže... takže tak no. A po 40 to jsou zase lidi, který prochází asi krizí středního věku a chtějí vyzkoušet všechno.“* Matěj (28) je jedním z tatěrů, kteří doporučují pro rozhodování, zda tetování ano a jaké, za vhodný mezník dosažení 20 let. Jak je uvedeno výše v teoretické části, jedinec získává nadhled a podle Matějových slov má na to i dostatečný rozum.

Respondenti druhé skupiny se alespoň shodují na tom, že dnešní situace tetování ve společnosti je mnohem lepší než dříve. Problém zůstává u starší generace. Denisa (20) odpověděla: „*No... je to tak asi. Víc procent je pro než opačně. Mála lidí jsou proti. Spíš ty starší generace.*“ Kamil (20) to vidí tak, že: „*Společnost v porovnání například s 14. stoletím, tak dnešní společnost je samozřejmě mnohem otevřenější. Mnohým věcem. Tetování je módní, a sice se na to lidi už nekoukají skrz prsty, ale stejně zůstává to spojení s kriminálníky. Společnost je v tomhle krátkozraká. Hlavně starší generace lidí.*“ David (23) se k reakcím dnešní společnosti vůči tetování vyjadřuje: „*Tak asi se to lepší trochu. Dřív to bylo horší, že jo. To tetování znamenalo bejt vězeň, voják, kriminálník nějaký. Námořník. A teď už to je asi... Ta společnost vnímá jinak. Asi čím mladší ta společnost, tak tím jsou ty názory lepší jako.*“ Otevřenost společnosti vůči tomuto fenoménu nepociťuje ale Kristýna (25), která uvedla: „*Řekla bych tak půl na půl, že to je. Ale spíš převládá ta půlka, co tetování odsuzuje. Je to prostě nové. A lidi na člověka s kérkou koukají jinak prostě. Hlavně třeba v zaměstnání. To je těžký pro někoho s kérkou dostat místo. Třeba jakože manager v nějaké lepší společnosti a tak.*“ Dekórum o tom, že jedinec na pozici, kde se vyžaduje slušné oblečení a zacházení, musí taky nějak vypadat, se v současné společnosti stále udržuje na pevném místě.

2.4.6. Pohled rodiny

Rodina při rozhodování, zda tetování ano či ne, u respondentů takovou roli nehraje. Tátěrka Lucie (35) o tom říká: „*U těch mladších velikou, u těch starších... nemyslím si, že s tím rodiče něco zmůžou. Když, tak si to udělají později. Když jim to nedovolí.*“ Petra (29) si všímá, že většinou mladí jedinci jako první tetování zvolí menší motiv. „*Maximálně si nechají jako první něco menšího, aby si rodiče zvykli a pak to rozjedou,*“ řekla o tom Petra.

Z pohledu respondentů druhé skupiny jsou názory rozporuplné. U Anny (18) hrála například rodina velikou roli. Jelikož maminka sama tetování má, zařídila pro dceru první tetování jako dárek. „*Dostala jsem to k narozkám, takže nemohli*

protestovat. Ale babička s tím měla trochu problém,“ sdělila během rozhovoru Anna. Stejný problém v rodině měla i Kristýna (25). Její rozhodnutí ohledně tetování nepodporovala babička. Kristýna (25) babičky reakci popsala: *„Babička tohle prostě nechápe.“* Denisa (20): *„Děda mi říkal, že to budu mít do smrti a že pak budu celá zkrabatělá a že to bude ošklivý, ale to jsou takový ty starší lidi, co tomu moc nerozuměj.“* Zřejmě je to blok většiny starší generace. Jelikož vyrůstala v době, ve které jedinec s tetováním byl jasně stigmatizován. Například vězeň a kriminálník.

O stigmatizaci se během rozhovoru zmínil i Kamil (20), jehož děda má z dob svého mládí jedno tetování. Kamil (20) reakci společnosti tenkrát, když si děda nechal udělat tetování, popisuje: *„I když má jen malé tetování. Cejch kriminálního tenkrát hrál velkou roli.“* Z těchto názorů i z názorů respondentů první skupiny, můžeme usoudit, že starší generace lidí má a bude mít tetování spojené s nečestnou pověstí.

Na druhou stranu z rozhovorů s mladými respondenty z druhé skupiny lze vyčít, že reakce jejich rodiny, resp. rodičů, byla navzdory společenskému mínění pozitivní. Kamil (20) o reakci své mamky řekl: *„A jí se to líbilo, takže klid.“* David (23): *„Mamka to brala v pohodě.“* Kristýna (25): *„Reakce mých rodičů byla super... Bratr a vlastně jakože i teta a tak. Těm se to líbilo.“*

Na závěr je vhodné zmínit pár pohledů tatérů, čili respondentů z první skupiny tázaných. Někteří z nich se totiž označili za tzv. rodinného tatéra. Například Petra (29): *„Tak půlka si to zařizuje sama a půlce to rodiče zařizují. A nebo jdou všichni najednou rodiče s dětmi, to je asi nejčastější... Jsem takový rodinný tatér.“* Vlasta (40): *„Většinou chodí s rodičema. A nakonec odešli všichni s kérkou.“*

2.4.7. Finance

Z pohledu tatérů jednoznačně převládá tetování jako dárek. Od rodičů k narozeninám či jako poukazy. Matěj (28): *„Tak jak kdo že jo. Někdo to má k narozkám, někdo tady koupí poukaz pro svýho kámoše nebo sem přijdou rodiče, že klukovi bude 18, tak mu koupí poukazy, že se o tom spolu baví už od 15 let, tak je to na tajňáka, tak mu tady koupí poukaz. Je to většinou nějakou formu těch presentů*

k naročkám nebo tak.“ Petra (29): *„Většinou to dostanou jako dárek, ale později... právě jako starší si to platí sami. Brigády.*“ Stejně to vidí i Michael (25): *„Tak rodiče a vlastní výplaty z práce nebo brigády.*“ Dva z pěti tatérů odpověděli, že je finance od klientů nezajímají. Lucie (35): *„To je další věc, do které tatér nevidí. Ani v jiným obchodě se tě neptají, kdes na to vzala peníze. Prostě prodají produkt. My se samozřejmě taky neptáme. Spíš vidíme, kdy je to bráno jako dárek a kdy ne.*“ A Vlasta (40): *„Nevím. Do toho tatér nevidí. Se jich neptám, kde na to berou prachy. To prostě je i neslušný, ty vole.*“

Když se měli zamyslet respondenti z druhé skupiny, jak si pravděpodobně ostatní tetování financují, odpovídali nejčastěji, že buď od rodičů, nebo z brigád. Velmi často se také opakovaly názory, že zejména v mladším věku, tetování jedincům platí rodiče. Když jsou starší, většinou si na tetování již vydělají sami. Anna (18) se k tomu sama vyjádřila slovy: *„Starší si to platěj, mladý od rodičů. Z kapesného, nebo že jim to celý zaplatí.*“ Denisa (20): *„No asi jako já... a pak rodiče. Jakože si mladý hlavně berou na to peníze od rodičů.*“ David (23): *„Tak asi ty první tetování jsou asi s rodičema. Že je nějak ukecaj a pak už si každéj šetří.*“ S názory ostatních se shodla i Kristýna (25), která o tom řekla: *„Hodně lidí si to platí sami. Ale jakože mladí ti spíš berou peníze na to od rodičů. Ale někteří lidi si na to vydělají sami. Choděj kvůli tomu po brigádách a podobně.*“

Svá tetování si financovali většinou sami. Z brigád či z našetřených peněz. Kamil (20): *„Ze svýho. Musel jsem si našetřit. Takže z kapesného, Což zase nebylo tolik, takže po brigádách.*“ Denisa (20): *„Z brigády jsem to měla. Byla to vlastně jakoby první výplata. Tak jsem to do toho vložila.*“ David (23): *„Ze svýho všechno.*“ Kromě Anny (18), která ho dostala k narozeninám jako dárek. A Kristýně (25) tetování také platily rodiče. *„Jo, všechny tři. Jakože vím, že o tom prvním nevěděli. Ale byly to prostě peníze od nich. O těch dalších že jo už věděli.*“ Kamil (20) o tetování prohlásil: *„Ono nechat si udělat tetování, kvalitní tetování, není levná záležitost.*“

2.4.8. Nejčastější motivy

Z rozhovorů s tatéry vyplývá, že nejčastějšími motivy, které si mladí nechávají

tetovat, jsou nápisy a různé ornamenty. Dokazují to odpovědi od Lucie (35): „*„Mladí... hodně nápisy. Různé ornamenty. Symboly.“* Od Petry (29): „*Nejčastější jsou nápisy, citáty, jména a datумы. A hned za tím jsou lilie, hvězdy a ptáčci.“* Od Michaela (25): „*Různě... Všechno. Nápisy, ornamenty a tak.“*

Od Vlasty (40): „*Všechno možný. Nápisy zpičený. Ornamenty zpičený.“*

Jejich názory jsem v praxi vysledovala při rozhovorech s mladými jedinci. 3 z 5 měli na sobě nápisy. Dva z nich si vytetovali latinské citáty a jeden respondent jméno přítele. Denisa (20) v rozhovoru uvedla, že do budoucna plánuje další tetování a to, datum svého narozeného dítěte. Tater Matěj (28) o tom tvrdí, že „*ted' je módní u chlapů, co maj první trpaslíky, tak jména... jména dětí samozřejmě. Ted'ka ženský hodně nápisy, samý takový ty... ty velký moudra“*. Je zřejmé, že nejen u chlapů, ale také u žen je narození dítěte důležitým momentem v jejich životě.

Dalšími oblíbenými motivy podle respondentů první skupiny jsou ornamenty. Ty se vyskytovaly u 2 z 5 tázaných z druhé skupiny. Ovšem Anna (18) si jako druhé tetování přeje: „*Chtěla bych takový ornament nad zadek.“*

2.4.9. Tetování jako droga

Zajímavou informací bylo, že každý mladý respondent z druhé skupiny, chce v tetování pokračovat. Někteří měli přesně danou představu, co si přejí ještě vytetovat. Například Kamil (20): „*Na levou stranu krku květ růže a na pravou vlaštovku. Na klíční kost pak nápis Memento mori. Na žebra uschlý strom s oprátkou. Přemýšlím i nad jaderným křížem a nad... jak to říct... je to grafický znázornění sluneční soustavy. Nad tím taky hodně přemýšlím... A ještě rovnovážný kříž asi... A ještě něco se určitě najde (haha)... Ale tohle je tak všechno, co jsem zatím vymyslel.“* Někteří na druhou stranu tu jasnou vizi nemají, zatím pouze vědí, že chtějí další motiv. Například David (23) na otázku, zda už má nějaké vymyšlené, odpověděl: „*Ted'ka ne... Až nějaký přijde, tak to půjde zase někam.“* A někteří jako například Kristýna (25), mají něco naplánované a něco ne. „*Nechám si vytetovat svoje jméno v arabštině. Za krk. Ale... u toho nezůstane že jo. Ale to ještě nevím. Ale určitě se něco najde,“* svěřila se Kristýna (25).

O teorii, zda je tetování návykové, jsem krátce pohovořila se všemi respondenty. Jejich jednoznačnou odpovědí bylo, že u jednoho tetování se nekončí. Tatěři návykovost na tetování popisovali různě. Michael (25) o tom řekl: „*Tetování nemůže být nárazovka. Podívej se na mě!*“ Petra (29): „*Tetování je jednoznačně návykové. Víc jak polovina přijde znova a znova a tak dále.*“ Matěj (28) to vidí tak, že: „*Ale tak stává se, že ke mně přijdou pro první a pro další jdou ke kolegům. Ale jako... u první kěrky to většinou nekončí.*“ Vlasta (40) se snažil popsat důvod, proč jedinci na tetování chodí opakovaně: „*První je vždycky o strachu, o adrenalinu. No a ty další, to už člověk ví, do čeho jde, a těší se, že jo. Už je to o něčem jiným. Když člověk přežije první kěrku, tak se těší na druhou a tak.*“

Stejný názor se objevil i v řadách respondentů z druhé skupiny. Například Kristýna (25) tetování považuje za návykové, řekla: „*Myslím si, že první zlom je v tom prvním tetování právě. Člověk prostě neví, do čeho jde. Tak má strach a podobně... možná i čeká větší hrůzu prostě, než to je. A to druhý a pak třetí a tak. To už si užívá.*“ Kamil (20): „*Stačí překonat první tetování a už to jede.*“ Denisa (20): „*Ano, je to návykové... Když si dáš jedno, chceš druhé, ale to třetí by taky neuškodilo... Já si pro jistotu dala hned dvě najednou.*“ I Anna (18) u jednoho tetování nekončí. „*Chci ještě. A možná ne jen jedno,*“ odpověděla. Pro Davida (23) osobně tetování znamená návykovou látku. Jak říká: „*Ta bolest. Protože si člověk něco vytrpí, co má do konce života, co si pak nese.*“

Tetování je druh adrenalinu, ve kterém jedinec posouvá své hranice. Od malých tetování přechází k větším motivům. Od tetování přechází k podkožním implantátům, a podobně. Bolest, kterou při tatuáži v dnešní době jedinec prožívá, se nedá ani v nejmenší připodobnit bolesti, kterou zažívali obyvatelé domorodých kmenů.

Diskuze

Z rozhovorů s pěti tatéry jsme se dozvěděli, že nejběžnější klientelou jsou jedinci ve věku 20 až 40 let. Tetování jedinců mladších 18 let totiž nepodporuje stát, ani většina tatérů. Matěj (28) mimo rozhovor sdělil, že dokonce některým svým klientům mladším 18 let jejich tetování rozmlouvá. Rozhodnutí o tetování přichází spíše jako impulz z vnější strany, nikoli jako odezva od samotného jedince. Od tetujících respondentů jsme se také dozvěděli, že idolové v rozhodnutí jedince nehrají tak významnou roli jako vrstevníci. 5 z 5 tázaných odpověděli, že se mladí jedinci nejčastěji nechají inspirovat a ovlivnit od svých kamarádů. Z respondentů druhé skupiny, resp. mladých jedinců, nepotvrdil ani jeden důležitou roli idolů v jejich rozhodování. Opět 2 z 5 odpověděli, že s tetováním se poprvé setkali u svých spolužáků. Vliv, jaký má v současné době vrstevnická skupina, je pravděpodobně důsledkem neuspokojené potřeby jedince být společností přijat. Zejména tedy v období dospívání být přijat svými spolužáky a kamarády.

Z výzkumu dále vyplývá, že ačkoli je dnešní společnost tomuto fenoménu více nakloněna, než v minulém století, stále je pro některé jedince spjat s temnou povahou.

Výzkumná otázka: Jaká byla reakce rodiny?

Z rozhovorů vyznělo, že populárním tetování není u starší generace lidí. Problém měli zejména babičky a dědečkové, kteří na tetování svých vnoučat reagovali nepříznivě. Co se týká rodičů mladých respondentů, reakce byly pozitivní. Ozývaly se hlasy jako „líbí se mi“, „nevadí to“, a podobně. Jejich reakce byla pravděpodobně velmi ovlivněna tím, že se v jejich rodinách již některý člen s tetováním vyskytoval. 4 z 5 dotazovaných mladých respondentů se světilo, že jím byla buď matka, či další blízký příbuzný jako dědeček či bratranec. Ovšem navzdory tomu ani jeden z nich nevedl, že by tento příbuzný ovlivnil jejich vlastní názor na tatuáž.

Podstatným hlediskem pro tuto práci ovšem byla otázka motivace, resp. co vede dnešní mladé jedince k podstoupení tetování.

Výzkumná otázka: Z jakých důvodů si ho nechal aplikovat?

Z výzkumu vyplynulo několik opakujících se tvrzení. Nejčastější odpovědí bylo, že se jim jednoduše líbí. Tetování také zvolili proto, aby se odlišili od ostatních. Užívali slova jako být jiný, nebýt obyčejný, vynikat. Tento názor se objevoval i v řadách tatérů, kteří o tetování tvrdí, že lidi zvýrazňuje, odlišuje.

Výzkumná otázka: Z jakých důvodů si myslí, že si ho nechávají mladí lidé aplikovat?

Důvod, proč se mladí nechávají tetování, vidí tatěři v tom, že tetování má někdo jiný a oni ho chtějí také. Označení tetování jako módního trendu použili 3 z 5 respondentů druhé skupiny a 3 z 5 tatérů. Dále hovořili o důvodu, že ho chtějí ukazovat.

O životním stylu a tetování všichni respondenti v rozhovorech mluvili jako o spojení, které podporuje jedno či druhé. Navzájem se tvoří a upevňuje. Pro někoho je tetování životním stylem, pro jiného je tetování pouze doplněk k životnímu stylu.

Motivy, které si jedinci nechali vytetovat, si vybírali podle vlastních potřeb. Někomu se opět jen líbil, jiný k němu měl hlubší vztah.

Výzkumná otázka: Jaké motivy si nechávají mladí vytetovat?

Z rozhovorů s tatěry je zřejmé, že nejčastějšími motivy se stávají různé ornamenty a nápisy. Dále mezi oblíbené řadí motivy, které jsou právě tzv. cool. Například hvězdy, peříčka, lilie a ptáčci. Mezi méně žádané u mladých jedinců jsou portréty.

Výzkumná otázka: Jaký motiv zvolil?

Pro porovnání, co tatěři tetují nejčastěji a co mají mladí jedinci vytetované, bylo součástí rozhovorů zjištění, jaké motivy si respondenti z druhé skupiny vybrali. Většinou respondenti volili motiv, který pro ně měl hlubší význam. Například motiv, který představoval jejich rodnou vesnici nebo jim připomínal důležitou osobu či vyjadřoval jejich vlastní názory. Také ale volili motivy, které se jim jednoduše líbily a žádné místo v jejich životě neoznačovaly. Například motiv motýlka či peříčko s odlétajícími ptáky. Z 5 respondentů druhé skupiny měli pouze 2 z nich vytetovaný ornament a 3 nápisy.

Výzkumná otázka: Jakou roli v tom hrají jejich rodiče?

Z rozhovorů s tatěry jsme se také dozvěděli, že role rodiče v rozhodování, zda tetování ano či ne, není až tak podstatná. Ale na druhou stranu většinu tetování jim hradí rodič. Zejména pokud jsou mladší. Starší jedinci, resp. 20 – 25 let a výše, si na tetování šetří z brigád. Také se stává, že první tetování přichází jako dárek. Od rodičů či od přátel a další tetování si jedinec platí sám.

Výzkumná otázka: Považuje tetování za návykovou činnost?

Všichni respondenti se shodnou v tom, že u jednoho tetování se nekončí. To samé tvrdí i tatěři, kteří první tetování berou jako zlom k pokračování. I u respondentů z druhé skupiny jsme se setkali s názory, že jedno tetování nestačí. Pro ně je podstatné překonat první dojem a tu nepředvídatelnou bolest. Na další tetování, jak se v rozhovorech svěřili, se jedinec těší.

Výzkumná otázka: Jaký vztah k tetování má?

Vztah k tetování, jak ho popisovali respondenti z první skupiny, lze definovat jako jejich zájem a koníček. Velmi často ho také nazývali prostředkem k sebevyjádření a svým životním stylem. Podobně bychom mohli vyjádřit i vztah, jaký chovají k tetování respondenti z druhé skupiny. Ti ho považují za svůj styl, za způsob sebevyjádření a prostředek, jak se odlišit.

Z rozhovorů s tatěry jsme se dozvěděli, že oni sami upřednostňují jedince starší

20 let. Podle jejich názoru jsou tito jedinci natolik zralí, aby uvážili cenu tetování. Jaký motiv zvolí, kam a podobně. I respondenti z druhé skupiny budí dojem, že čím starší jedinec, tím více nad tetováním přemýšlí a vkládá do něj větší kus sebe. Vyplývá z toho tedy hypotéza, že čím starší jedinec, tím hlubší význam pro něho tetování má.

S touto domněnkou souvisí i druhá hypotéza, která z výzkumu také vyplývá. Všichni respondenti se shodli, že tetování představuje jednoznačně návykovou činnost. Pokud si jedinec nechá aplikovat jedno tetování, nechá se tetovat minimálně ještě po druhé.

Tato hypotéza lze ověřit kvantitativním šetřením. Také nám podporuje domněnku první hypotézy. Jelikož jedinec aplikaci tetování podstupuje opakovaně, dokazuje tím, jak významnou složku v jeho životě tetování zastupuje.

Závěr

Tato bakalářská práce se zaměřovala na téma tetování, zda je skutečně aktuálním trendem v současné době. Módní trend velmi úzce souvisí s otázkou motivace a vlastního názoru na tento fenomén. Z výzkumu jsme se dozvěděli, jak ze strany tatérů, tak ze strany mladých respondentů, že tetování rozhodně v současné době zastupuje styl a módní frakci. V porovnání s minulostí se z tetování stal, zejména pro mladé jedince, módní prvek, se kterým se mohou setkat absolutně všude. Nejčastěji uváděli své vrstevníky, dále mediální a virtuální svět. I u rodičů se většinou v dnešní době můžeme setkat s pozitivní reakcí. Společnost je v názoru na tetování rozpolcená. Nelze jasně odpovědět, zda je naprosto tomuto fenoménu otevřená. Avšak v porovnání s minulostí se tetování dostává do popředí jako populární vjem, ale také jako součást umění. Alespoň z pohledu tatérů se tatuáž pomalu mění v další umělecký směr.

Potíže potetovaný jedinec shledává při žádosti o zaměstnání. Stále záleží, o jakou pozici se uchází. Ze současného pohledu tatérů i z výzkumného šetření vyplývá, že při žádosti o pozici, kde je nutné slušně vypadat, představuje tetování pro jedince značnou překážku. Obecně lidé s potetovaným jedincem neradi jednají. Proto je také podstatné předem si tetování pořádně promyslet.

Podle tatérů je nejvhodnější věk nechat se tetovat 20 let a více. Starší jedinec se již umí rozumně rozhodnout o motivu a jeho významu. Lze také říci, že čím starší jedinec, tím více nad tetováním přemýšlí. Pravděpodobně i pohled na tetování je jiný u mladšího jedince a u staršího. U respondentů druhé skupiny je jasně viditelné, že čím starší respondent, tím přesněji dokáže svůj vztah k tetování vystihnout. Tím má jasnější představu a pevnější názory.

Cílem této práce bylo odpovědět, jakou roli tetování v životě mladého jedince zaujímá. Respondenti z obou skupin považují tetování za svou součást a za možnost, jak se skrz něho vyjádřit. I své motivy volili mladí jedinci tak, že zosobňovaly významnou

skutečnost z jejich života. Koníčky, osoby, události a vzpomínky. Tetování tak vyjadřuje je samotné. Jak i z teoretické části vyplývá, stává se jejich součástí a tvoří jejich identitu.

Motivy, které vedly jedince k aplikaci tetování, lze shrnout do několika kategorií. Většinou se odvíjí i ze vztahu, jaký jedinec k tatuáži má. Tetování se mu nejen líbí, ale také touží po tom, aby ho odlišovalo od ostatních. Chce tetování ukazovat a chce skrz něj ukotvit své vzpomínky.

Práce sociálního pedagoga je orientovat se v tom, co mladou generace aktuálně zajímá. Znalost oblasti tetování mu může značně ulehčit práci nejen se subkulturou mládeže, ale i s jinými subkulturami. Ty se odlišují svými pravidly a normami. Povinnostmi, které jedinci musí plnit. Tetování se tak většinou stává viditelným znakem jednotlivých subkultur. A jelikož děti a mládež tráví více volného času mimo domov, řeší své problémy bez opory rodičů, tedy „po svém“ (KRAUS, 2008, s. 198).

Role sociálního pedagoga je v současné době potřebnější.

Tetování v závěru můžeme označit za moderní a populární projev jedince. Z práce také vyplývá, že se stává více rozšířeným i u mladé generace. Lze ho považovat za módní trend s hlubšími významy, které pro jedince představuje.

SEZNAM UŽITÝCH ZDROJŮ

Celebrity. *Tetování & Tattoo: Kérky.cz* [online]. [cit. 2015-04-5]. Dostupné z: <http://kerky.cz/celebrity/>

COOPEROVÁ, J. *Ilustrovaná encyklopedie tradičních symbolů*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 1999, 239 s. ISBN 80-204-0761-8.

DUFFKOVÁ, Jana. Životní způsob/styl a jeho variantnost: Malé zamyšlení nad tím, co všechno se může skrývat pod označením „alternativní životní styl“. *PhDr. Jana Duffková, CSc. - katedra sociologie FF UK*. 2006. Dostupné také z: http://www.janaduff.estranky.cz/clanky/sociologie-zivotniho-stylu/Duffkova_zivotni_zpusob_styl_variantnost_.html

FELLMAN, Sandi. *The Japanese tattoo* [online]. New York: Abbeville Press, 1986, 112 p. [cit. 2015-03-09]. ISBN 08-965-9661-3. Dostupné z: <http://www.slideshare.net/hikikomoristk/ebook-body-art-the-japanese-tattoo-fellman-english-illustrated>

FERGUSON, Henry a Lynn PROCTER. *Umění tetování*. 1. vyd. Praha: Rebo productions, 1998. ISBN 80-7234-028-X.

FIALOVÁ, Ludmila. *Moderní body image: Jak se vyrovnat s kultem štíhlého těla*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006, 98 s. ISBN 978-80-247-6015-5. Dostupné z: https://www.ereading.cz/nakladatele/data/ebooks/1155_preview.pdf

FIKSA, Radomír. *Tetování*. 2., upr. vyd. nad Sázavou: Bodyart Press, 2011. ISBN

9788087525005.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Překlad Vladimír Jůva. Brno: Paido, 2000, 207 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 8085931796.

HÁLA, Jaroslav a Petra SOUDKOVÁ. *Jak mluví čeští vězni: místo a úloha vězeňského argotu*. 1. vyd. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2002, 58 s. ISBN 80-238-9463-3.

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000, 774 s. ISBN 80-7178-303-X.

HEJÁTKO, Pavel. Tetování a zločin. *Tetování*. 2004, č. 3, s. 48-49.

HEJÁTKO, Pavel. Tetování a společenská morálka. *Tetování*. 2005, č. 4, s. 38-39.

HOMOLA, Miloslav. *Motivace lidského chování*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977, 360 s.

Introduction of Polynesian Tattoo History. In: *A Polynesian Tattoo* [online]. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.apolynesianattoo.com/polynesian-tattoo-history>

JEŘÁBEK, Hynek. *Úvod do sociologického výzkumu: skripta pro posl. fak. sociálních věd Univ. Karlovy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1992. ISBN 978-807-0666-623.

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 216 s. ISBN 978-80-7367-383-3.

LINEBERRY, Cate. Tattoos: The Ancient and Mysterious History. In: *Smithsonian.com* [online]. 2007 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.smithsonianmag.com/history/tattoos->

MACEK, Petr. *Adolescence: Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999, 207 s. ISBN 80-7178-348-X.

Ottův slovník naučný: Ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Dvacátýpátý díl. T - Tzschirner. S 24 přílohami a 327 vyobrazeními v textu. fotoreprint pův. vyd. Praha: Paseka;Argo, 2002, 995 s. ISBN 80-720-3385-9.

ROBLEY, H.G. *Tetování mezi Maori*. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, 2008. ISBN 9788090395718.

RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, 350 s. Dějiny odívání. ISBN 80-710-6780-6.

RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2014, 232 s. ISBN 978-80-204-3286-5.

SAK, Petr. *Proměny české mládeže*. Praha: Petrklíč, 2000, 158 s. ISBN 978-80-7229-354-4.

SPENNEMANN, Dirk H.R. *Tetování na Marshallových ostrovech*. 1. české vyd. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, 2007. ISBN 9788090395701.

ŠMÍDOVÁ, Michaela. 2009. Tetování: problém pro šéfy i podřízené. *Tetování*. č. 2, s. 46.

Tetování za mřížemi: Modrý zákaz pro vězně neplatí. *Bodyart*. 2003, červenec – září s. 24-26.

The New Encyclopaedia Britannica. 15th ed. Chicago: Encyclopaedia Britannica,

c2007, 32 v. ISBN 15-933-9292-3. Dostupné z:
<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/584263/tattoo>

VALENTA, Vladimír. *Tetování a tetování*. 1. vyd. Praha: Deus, 2011, 272 s. ISBN 978-80-87408-03-2.

YAMADA, Mikeo. Japanese Tattooing from the Past to the Present. In: *Tattoos.com: The original tattoo site est. 1995* [online]. [cit. 2015-03-09]. Dostupné z:
<http://tattoos.com/japanese-tattooing/>

Zákon č. 169/1999 Sb., *O výkonu trestu odnětí svobody*

Přílohy

Příloha A: Rozhovor s tatérem Matějem (28)

Příloha B: Rozhovor s Kamilem (20)

Příloha C: Obrázky a fotografie

Příloha A:

křestní jméno: Matěj

věk: 28 let

pohlaví: muž

zaměstnání: tetování

praxe s tetováním: oficiálně 5 let

1) Co pro tebe obecně znamená tetování?

Respondent: „Jako já, když mám kérku nákou? Nebo celkově?... Nevím, je to... stoprocentně v tom je u každého touha.. touha se odlišit. Tím bych asi začal tak. Určitě to nemá nic společného s módou. Z mé strany. Samozřejmě je potřeba dodržovat nějaký módní trendy. Takže to tetování se vyvíjí a ty lidi si sem chodí pro něco, co je děsně in v tetování. My tatěři o tom neradi mluvíme, jako o módním trendu, ale tak jako... je to tak bohužel no. Ale my to tak nebereme. Pro mě osobně, když mám tetování, tak na sobě chci něco, co se mi líbí. Nemusí to až tak nutně vyjadřovat mě, jak se to říká. To si myslím, že je taková výmluva. Ale spíš, aby se mi to líbilo. Já mám rád moderní umění.“

2) Jaký k němu máš vztah?

Respondent: „Tak určitě je to i koníček. Já celkově miluju grafiku, takže maluju obrazy. A tohle je... dyk to jde ruku v ruce. Je to... já jsem se snažil odpoutat od trendu kytiček, hvězdiček a veškerejch ornamentů, já to spíš nedělám, já to spíš odmítám dělat. Mě to ukrutně vadí a přijde mi to jako plýtvání talentem. A tím pádem spíš sebevyjádření... jako u obrazů.“

3) Jak staří lidé tě navštěvují?

Respondent: „To je různý. Někdy přijde paní i s dcerou a musí to podepisovat ona. A někdy taky... kolik bylo nejstarší paní?!... 64?“

4) Převažuje spíše starší generace nebo mladší?

Respondent: „No tak to se nedá říct (haha). Já jsem taky ještě mladej! (haha) Ale asi mezi těmi 20 – 40 lety.“

Já: „Proč myslíš, že tomu tak je?“

Respondent: „Aaa myslím, že se k tomu člověk rozhoupe a má na to už asi i... asi i věk. Tím zaplat' Bůh, že se nechají kérovat až takhle samozřejmě, kolik jim je, protože já nevím... si myslím, že dřív na to ten člověk nemá takovej ten rozum a nešel do toho, aby to pak někdo zase předělával na to jiný tetování a on si pak řekl, ty jo já byl tak blbej. To je zbytečný. Takže... takže tak no. A po 40 to jsou zase lidi, který prochází asi krizí středního věku a chtějí vyzkoušet všechno (haha). A po tý 50 zase to je dobrý, protože to jsou lidi jinak praštěný, takže choděj s různějma věcma. Takže...“

5) Kolik let bylo tvému nejmladšímu klientovi?

Respondent: „16 nebo 17. To už nevím.“

6) Doprovázel ho někdo?

Respondent: „Tak samozřejmě. Rodiče. To by jinak nešlo. Je to dost vázaný... vázaný zákonama.“

7) A obecně, přicházejí za tebou mladší klienti s podporou svých rodičů?

Respondent: „No na tajňačku určitě nechodí. Já se jich vždycky zeptám, že hodně... že dneska přijde 20 letěj... tak jako nepoznáš, komu je 18 a komu víc. Dneska je to složitější. Ale tak on tady každěj podepisuje papír, že jo. Komu bylo 18, musí ho podepsat. Jestli mu není 18, tak já musím vidět občanku. On dostane razítko a je to vlastně smlouva. Já to potřebuju vědět. To je jedna věc, druhá věc je, jestli netrpí nějakou chorobou. Na to se váže taky. Jestli není hemofilik, jestli nekrváci, jestli... jestli nemá třeba hepatitidu, že jo...“

8) Víš něco o tom, jak si tví mladší klienti tetování financují?

Respondent: „Tak jak kdo že jo. Někdo to má k narozkám, někdo tady koupí poukaz pro svýho kámoše nebo sem přijdou rodiče, že klukovi bude 18, tak mu koupí poukazy, že se o tom spolu baví už od 15 let, tak je to na tajňáka, tak mu tady koupí poukaz. Je to většinou nějakou formu těch presentů k narozkám nebo tak. Já se jich neptám na peníze. Mě je po tom prd, že jo. (haha)“

9) Z jakých důvodů si myslíš, že se mladí vůbec nechají tetovat?

Respondent: „Tak protože to někde vidí. A dokud je člověk mladej tak kámoši hlavně, že jo (haha)... Dvacetiletěj kluk začne chodit do krejčírny a začne se mu děsně to líbit, že tam má nějakej namakanej borec kěrku a on sem přijde, má ruce jak suchý větve, to je prostě na prd, takový... To je potom... hele kamaráde, já nevím, to asi ne hele! (haha)... No stane se to. Ale většinou sem přijde, protože ta holčina to tetování opravdu chce, tak si udělá něco jinýho někam jinam.“

10) Kde se tetováním inspirují? Jak se k němu dostávají?

Respondent: „*Tak jako u kámošů. (haha)... Jinak všude. Dneska je tetování jako mor. Maj ho slavní, tak je v telce. Maj ho obyčejný lidi, takže na ulicích.*“

11) Co si myslíš o pohledu dnešní společnosti na tetování?

Respondent: „*Tak... pořád na tebe lidi blbě čuměj. Tak tetování není zas taková móda. To nejsou boty. To je móda, která je... která je pořád v něčem jiná. Je to bizardní samořejmě.*“

Já: „*Myslíš, že se ve vztahu k tetování společnost nějak posunula?*“

Respondent: „*To určitě. Teď je to malinko... malinko benevolentnější. Ale asi jen malinko. Pořád narazíš na lidi, co to maj úplně v prdeli, a pak narazíš na lidi, který to absolutně odmítaj, a pak narazíš na lidi, kterejm se to nelíbilo před deseti rokama a teď najednou jo. Tady jde o to, že to tetování se vyvinulo. Rok od roku je to dál a dál lepší. Jak mašiny, strojky, tak nápady, techniky. Je to prostě... furt se to prostě vyvíjí. Nikdy to nepřestane hrát, prostě to tak je.*“

12) Co si myslíš o tetování jako o součásti životního stylu?

Respondent: „*Myslím, že každěj, kdo je tetovanej, tak se to nutně musí stát součástí jeho životního stylu. Já tím osobně žiju a myslím, že takhle to má každěj. A teď to nemyslím jako práci, ale zajímáš se o to, je to... je to prostě takhle daný. A pak si člověk zvykne, že na něj lidi blbě čuměj. Já myslím, že hypnóza je... je dobrej tahoun.*“

13) Jaké motivy si u tebe mladí nechávají tetovat?

Respondent: „*No... ty jo to je těžký. Jako všechno. To je fakt těžký. Každý přijde s něčím.*“

14) Kdybys měl vybrat ty, které si nechávají tetovat nejčastěji. Co by to bylo?

Respondent: „*Teď je módní u chlapů, co maj první trpaslíky, tak jména... jména dětí samozřejmě. Teďka ženský hodně nápisy, samý takový ty... ty velký moudra (haha)... a takový ty věci... ty hvězdičky, co já nedělám. Nevím no... Oni by nejradši chodili s těma ornamentíkama a hvězdičkama, ale zase je dobrý, že v něčem jiným choděj fotbalisti, v něčem jiným choděj punkáci. To ti zase přijde že jo... týpek, co normálně chodí do práce a tak.*“

Já: „*Proč myslíš, že za tebou chodí právě s tímhle?*“

Respondent: „*No tak...ty prcky to je jasný. To má něco do sebe. Ale to ostatní... protože to prostě někde viděj a hned to chtěj taky. Mami, já ještě nemám tetování nikde, tak já bych šla. (haha)...no jo no, bohužel to tak je.*“

15) Liší se nějak jejich tetování od motivů starších klientů?

Respondent: „*Tak jak kdy, že jo. To je kus od kusu. To je celý o lidech, že jo. Tam si myslím, že nehraje roli věk, ale to, jaký je to člověk. Starší lidi mají samozřejmě víc rozumu, tím ale myslím, že je to vzatý jako, že řeknou, hele ale nic divokýho, mám taky svůj věk. Ale většinou si pak odnáší ty největší pecky a ty největší ptáky. A mladý kluk, co to někde viděl, sem přijde namachrovanej a pak se mi tady kácí v lehátku. To je taky blbý, že jo. (haha) Ale jako je pravda, že ty mladý lidi jsou v tom víc extrémnější. Větší palby... Ale to no... jak říkám. Myslím, že nejde o věk. Ale takhle je to se vším.“*

16) Chodí k tobě mladší klienti opakovaně nebo je jejich tetování nárazovka?

Respondent: „*Ne opakovaně. Ale tak stává se, že ke mně přijdou pro první a pro další jdou ke kolegům. Ale jako... u první kěrky to většinou nekončí.“*

Příloha B:

křestní jméno: Kamil

věk: 20 let

pohlaví: muž

studium: Střední průmyslová a vyšší odborná škola Chrudim

nyní: brusič na NC bruskách

1) Co pro tebe obecně znamená tetování?

Respondent: „*Tetování je takový... je to určitý způsob vyjádření se určitou formou. Určitě to není módní doplněk.*”

Já: „*Dokážeš ten pojem tetování nějak definovat?*”

Respondent: „*Tetování to je... určitý trvalý zkrášlení těla.*”

2) Vzpomínáš si, kde jsi se s tetováním seznámil?

Respondent: „*Poprvý... To bylo určitě v televizi nebo v takovém mediálním prostředí.*”

3) Kde se s ním můžeme setkat dnes?

Respondent: „*Prakticky kdekoli. Je všude. Od mediálního, virtuálního světa až po ulici.*”

Já: „*Na ulici? To myslíš jak?*”

Respondent: „*Myslím na lidech. Můžou vidět pokérovaneho člověka. Studia apod.... Tetování zastupuje široké pole působnosti.*”

Já: „*Konkrétně máš na mysli jaké?*”

Respondent: „*Fotky, filmy, videa, setkání s dalšími lidmi. Dneska se tetování dostává do všech sítí společnosti.*”

4) Co si myslíš o tetování jako součásti životního stylu?

Respondent: „*Myslím, že něčí životní styl je to to tetování. Někoho to jen dokrášluje. V podstatě jako tetování může, ale i nemusí být součástí nějakého životního stylu. Záleží, jaké tetování v podstatě člověk má... Jako tetování jestli... vlastně je život hlavně o tetování. A ten člověk ho ukazuje. Nebo jestli to je drobnost nebo módní doplněk. Tak může a nemusí být. Je to kus od kusu.*”

5) Máš nějaké tetování?

Respondent: „Ano, mám. (haha)

Já: „Jaké?“

Respondent: „No... Na levém předloktí mám nápis *Morituri te salutant*, pak *Non multi sed multia* a ještě pířko.“

Já: „Mají ty tetování pro tebe nějaký význam?“

Respondent: „No určitě. Moje tetování jsou mojí součástí. Ony jsou já. Takže vlastně vyjadřují mě... Ale prakticky... *Morituri te salutant* znamená v překladu *Na smrt jdoucí tě zdraví*. Je to vlastně citát, který byl používán při gladiátorských hrách. A v mém životě to vyjadřuje jakousi cestu či život samotný, který vlastně končí smrtí. *Non multi sed multia* znamená *Ne mnozí, ale mnoho*. A pro mne to znamená, že nejsem zapadnutý v davu. Já odmítám masu. Není tolik lidí, jako jsem já. Ale chovají se, jak chtějí. Jak myslí, že je to správné. Já nelezu do prdele, nevtírám se, jsem upřímný a nedělám zle kvůli zbytečným. Když se nad tím člověk trochu zamyslí, tak mě v tom najde.“

Já: „A to pířko?“

Respondent: „A jo (haha)... To je symbol svobody. To asi nemusím víc rozebírat. To je jasné.“

Já: „V kolika letech sis nechal tetování dělat?“

Respondent: „No... první tetování jsem si nechal dělat v 18 letech. A ostatní dvě ve 20.“

6) Co tě k tomu vedlo?

Respondent: „Vedlo... no původně se mi tetování vůbec nelíbilo. Odsuzoval jsem ho... teda no..odsuzoval. Neměl jsem k tomu blízko. Neodsuzoval jsem ho, ale nelíbilo se mi. Jenže to změnilo životní zklamání. A pak úplnej opak. Bylo to takovej...no puberta no taková zlomová v tom chápání (haha)... Chtěl jsem, aby lidi blbě čuměly. Chtěl jsem rozčilovat, pobuřovat, vyčnívat a tak... Ale taky na druhou stranu jsem nechtěl, aby to moje tetování přečetl každej. Tak proto ta latina. Pro mě to je... no takovej vznešenej jazyk, který nepřečte jen tak někdo. Jinak nevím, kterej jinej bych si dal vytetovat. Asi češtinu... Ale ta tolik nevyniká.“

Já: „Takže za to mohla puberta, že ses nechal potetovat?“

Respondent: „Ne. Prostě životní změna... Zklamání, který mě potkaly, mi i změnily pohled na různé věci. Dřív jsem lidi s tetováním nechápal. Teď... Prostě asi můj vlastní růst za to mohl (haha).“

7) Co myslíš, že k tomu může vést ostatní?

Respondent: „No... já lidi s tetováním dělím do třech kategorií. Jsou to hvězdičky, drsníci a ti, pro které to má určitý význam. Takže je to čistě módní doplněk, poselství nebo chtějí vypadat drsně.“

Já: „Dobře. A můžeš ty kategorie ještě více popsat? Co to jsou hvězdičky, apod.?”

Respondent: „Hvězdičky... to jsou ti, kteří si nechají vytetovat na předloktí hvězdičky a tím končí. V podstatě to jsou ti, pro které je tetování jen módní hit. Drsníci, ti zase zdůrazňují svou sílu a tak. Taký v podstatě bezpředmětní. A nakonec jsou ti, kteří nad tetováním i trochu přemýšlí. Ti, kteří si nenechají vytetovat kde jakou kravinu.“

8) Jaká byla reakce rodiny?

Respondent: „(haha)... No... V 18 o tom věděla mamka. Takže takové překvápko to nebylo. A jí se to líbilo, takže klid.“

Já: „A o těch dalších?”

Respondent: „Ty další... to byla rychlá akce. Takže o tom nevěděla (haha). Ale nic nenamítala potom. Jí se to líbí.“

9) Jaká byla reakce okolí?

Respondent: „No ostatní se hned ptali, jestli to bolelo. Kde jsem si to nechal dělat a tak...”

Já: „Jakými slovy bys jejich reakci shrnul?”

Respondent: „Zvědavost. Asi tak.. Rozhodně ne inspirace. Nejsem si vědom, že bych někoho nadchl až tak, že by si šel hned taky něco vytetovat.“

10) Jak sis financoval tetování?

Respondent: „Ze svýho. Musel jsem si našetřit. Takže z kapesného. Což zase nebylo tolik, takže po brigádách.“

Já: „Co myslíš, jak to mají ostatní?”

Respondent: „Myslím, že stejně. Ono nechat si udělat tetování, kvalitní tetování, není levná záležitost.“

11) Má někdo v tvé rodině tetování?

Respondent: „No...(haha)...no!....Děda od táty. Má menší tetování z války.”

Já: „Takže ho měl dřív než ty. Co jeho vedlo k tomu?”

Respondent: „Dědu hodně ovlivnila ta doba a situace, ve které se nacházel. Tenkrát a i dneska málokdo z války nebo z kriminálu odchází bez tetování.”

Já: „A jak na jeho tetování reagovalo okolí?”

Respondent: „No řekl bych hůř. Ikdyž má jen malé tetování. Cejch kriminálního tenkrát hrál velkou roli.”

12) Jak si myslíš, že dnešní společnost reaguje na tetování?

Respondent: „Když to porovnám s minulostí, tak v prvopočátcích bylo tetování váženou věcí. Neměl ho kde kdo a i symboly znamenaly mnohem více. Vypovídalo o jedinci. Ve Středověku bylo znakem kacířství, magie. Prostě zakázané. Tento pohled v podstatě přetrval až do 90. let. Symbol nečistého a nečestného člověka. Takovej raubíř. (haha) Společnost v porovnání například s 14. stoletím, tak dnešní společnost je samozřejmě mnohem otevřenější. Mnohým věcem. Tetování je módní a sice se na to lidi už nekoukají skrz prsty, ale stejně zůstává to spojení s kriminálníky. Společnost je v tomhle krátkozraká. Hlavně starší generace lidí.”

Já: „Jak podle tebe reagují zaměstnavatelé na potetovaného člověka u pohovoru?”

Respondent: „Jednoduše. Haló efekt stále funguje. Tomu nelze zabránit. Taky záleží, o jakou pozici se hlásí. Nejtěžší pro potetovaného člověka je sehnat práci v zaměstnání, kde je nutný kontakt s lidmi. Tetování je prostě nežádoucí. Člověk bez tetování, bez piercingu a tak, je člověk, který je neutrální, nic o něm není na pohled jasné, nic vlastně sám sebou neřekne.”

13) Plánuješ další tetování?

Respondent: „No určitě. (haha)”

Já: „Proč?”

Respondent: „Tak mě se tetování líbí. Líbí se mi, že mě vyjadřuje a že já se jím můžu vyjádřit. A rád pobuřuju.”

Já: „Myslíš, že tetování pobuřuje?”

Respondent: „Určitě. Každý člověk, který se odlišuje od společenské normy, pobuřuje. A tetování přeci jen do naší společenské normy nepatří.”

Já: „A už víš, jaké?“

Respondent: „Jo. Na levou stranu krku květ růže a na pravou vlaštovku. Na klíční kost pak nápis Memento mori. Na žebra uschlý strom s oprátkou. Přemýšlím i nad jaderným křížem a nad... jak to říct... je to grafický znázornění sluneční soustavy. Nad tím taky hodně přemýšlím... A ještě rovnovážný kříž asi... A ještě něco se určitě najde (haha)... Ale tohle je tak všechno, co jsem zatím vymyslel.“

Já: „Můžu se zeptat, co ta všechna tetování znamenají a co vyjadřují pro tebe?“

Respondent: „Tak sluneční soustava, to je náskres, kde jsem, kde funguju. Rovnovážný kříž...no...to je takovej... touha po harmonii a rovnovážným životě. Memento mori je latinský nápis Pamatuj na smrt... to je asi jasné, ale... je to připomínka toho, jak by se člověk měl chovat. Vyjadřuje to usměrněný projev. Křídla... to je osobní a duševní svoboda. Strom, to je asi ten... na jednu stranu bubák a na druhou povzbuzující, že není dost času. Že ta smrt jednou přijde. Je to taková připomínka, že... nechci umírat s tím, že jsem něco neudělal, co jsem chtěl... Vlaštovka... (haha)... to je takovej ptáček, malej bojovníček, válečníček. Malej ptáček, kterej ale rychle létá. Je chytrý a je to takový i predátor. Nenápadný... Má něco do sebe. Není to hrdina, ale ani srab. Tak trochu asi hodně zobrazuje mě v ptačí říši... A růže... Není růže bez trnů. Nuli resa dest spina... O tom jsem přesvědčován každý den v podstatě... od lidí.“

Já: „To máš takhle promyšlené všechna tetování?“

Respondent: „Jo. Já ho hodně řeším. No... někdy ano a někdy zase ne. Když si řeknu, že to tetování byla chyba, tak mě to nijak nerozhodí. Dá se to opravit... vylepšit. Nemám z toho nějaké depky a mindráky. Prostě je to tam. Ale nad tím co tam bude. Na tom mi hodně záleží.“

14) Myslíš, že se lidi zabývají tím, co si dají vytetovat?

Respondent: „To zase záleží, do jaké kategorie lidí ten člověk spadá. Jestli je to čistě módní, tak nad tím ani moc nepřemýšlí. Dá si, co frčí. Jako peříčko, nápis Hope, Believe...(haha) a tak. Známe lidi s hvězdičkama (haha)... Co asi hvězdičky můžou o nich vypovídat (mrknul).“

15) Myslíš, že je tetování návyková činnost?

Respondent: „Určitě (haha)...Stačí překonat první tetování a už to jede. (haha)“

Já: „Jak to myslíš? V čem se ty další liší od prvního?“

Respondent: „První je první. První tetování je jako první láska. Je jedinečné. Důležité je odhodlat se. V tom je tajemství prvního tetování. (haha)... A taky nad tím prvním tetováním člověk víc uvažuje.“

Příloha C:

Obrázky a fotografie:

Obr. č. 1: Tradiční polynéský nástroj – palička s dlátko se zoubky

Obr. č. 2: Japonské tetování, tzv. „oblek“, s typickými motivy

Obr. č. 3: Obyvatel Bornea s vytetovaným květinovým vzorem

Obr. č. 4: Vzor polynéského tetování pro muže

Obr. č. 5: Maorské tetování tzv. „moko“

Obr. č. 6: Maorské tetování typické pro ženy

Obr. č. 7: David Beckham a jeho tetování

Obr. č. 8: Mike Tyson a jeho typické tetování

Obr. č. 9: Angelina Jolie

Obr. č. 10: Pepa Vojtek z kapely Kabát

Obr. č. 1: Tradiční polynéský nástroj – palička a dlátko se zoubky. Dostupné z:

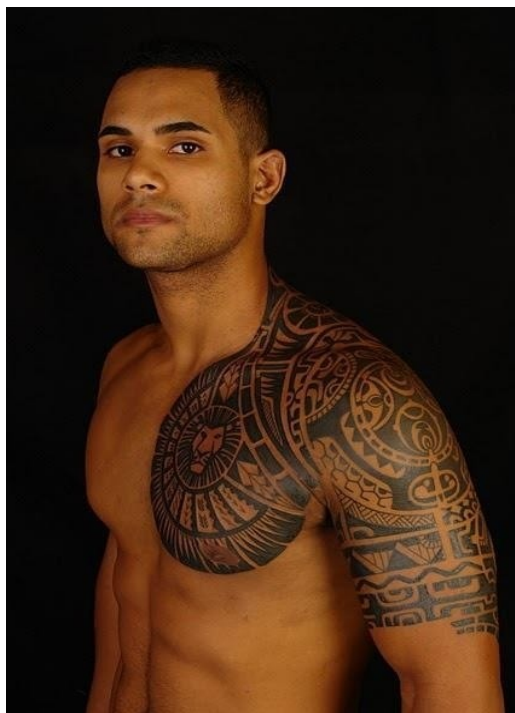
<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10353492637-starobyla-tetovani/>, cit. 16. 5. 2015

Obr. č. 2: Japonské tetování, tzv. „oblek“, s typickými motivy. Dostupné z: <http://www.asianstyle.cz/kultura/11460-tradicni-japonske-tetovani>, cit. 16. 5. 2015

Obr. č. 3: Obyvatel Bornea s vytetovaným květinovým vzorem. Dostupné z: <https://www.pinterest.com/s3688/ibandayakmentawai-tattoo/>, cit. 16. 5. 2015

Obr. č. 4: Vzor polynéského tetování pro muže. Dostupné z: <http://pixshark.com/polynesian-tribal-shoulder-tattoos-for-men.htm>, cit. 16. 5. 2015

Obr. č. 5: Maorské tetování tzv. „moko“. Dostupné z: <http://tattoo-trends.net/maori-tattoo-ideas/>, cit. 16. 5. 2015

Obr. č. 6: Maorské tetování typické pro ženy. Dostupné z: <http://media.newzealand.com/en/story-ideas/ta-moko-significance-of-maori-tattoos/>, cit. 16. 5. 2015

Obr. č. 7: David Beckham a jeho tetování. Dostupné z: <http://www.instyle.co.uk/celebrity/news/hm-has-made-our-friday-with-these-new-david-beckham-pics>, cit. 16. 5. 2015

Obr. č. 8: Mike Tyson a jeho typické tetování. Dostupné z: <http://athleternetworth.com/mike-tyson-net-worth/>, cit. 16. 5. 2015

Obr. č. 9: Angelina Jolie. Dostupné z: <http://www.bimzz.com/entertainment/angelina-jolie-the-bombshell-of-hollywood/attachment/angelina-jolie-tattoos-fashion/>, cit. 16. 5. 2015

Obr. č. 10: Pepa Vojtek z kapely Kabát. Dostupné z: <http://hudba.zoznam.sk/spravy/27-06-2014-topfest-2014-otvoril-vo-velkom-style-kabat-hlavna-hviezda-vystupi-v-sobotu/>, cit. 16. 5. 2015